

UNIVERSUL LITERAR

C. BACALU: Cartier tătăresc.

SALONUL OFICIAL

In acest număr: G. BOGDAN DUICA, D. GUSTII, ION PILLAT, M. CELARIANU, AL. LASCAROV, MOLDOVANU, ARTUR ENAȘESCU, G. TALAZ, ANATOLE FRANCE, GH. CARDAȘ, ȘT. DIMITRESCU, FLORICA MUMUIANU, C. I. ȘICLOVANU, VIRGINIA GHEORGHIU, N. N. TONITZA, B. CECROPIDE, PERPESSICIUS. Buletin bibliografic de AL. ȘADI IONESCU.

An. XLII, Nr. 23.

6 Iunie 1926.

Lei 5.

Povestea Maicii Domnului

Poem din „Biserica de altă dată“

ADORMIREA

Cum cădea în sat amurgul peste-ogrăzi și peste șure,
A ieșit cu luna plină Heruvimul din pădure,

S'au speriat copii cu vite și-au țipat de spaima lui...
Liniștit o luă pe coastă, pe sub plopii drumului.

Au foșnit ca de furtună, fără vânt în frunză, plopii.
Luna tremură devala roate mari în iazul popii.

S'a oprit la casa veche unde drumu'și face cruce,
Creștinește, la răspântie și 'ntârzie pân'se duce.

A bătut în lemnul porții de stejar, de două ori:
Singular se trase poarta și primi pe călător.

Câinele urlă odată lung, apoi doar mârâi —
Heruvimul pentru-atâta însă pasul nu'și grăbi.

Maica Domnului, ca'n vremuri sta cu lucrul la fereastră;
O trezi în raza lunii, lin, aripa lui albastră.

Strânse iia începută, toate grijile le strânse,
Strânse zilele trăite, cu șirag de lacrimi plânse.

La icoane ea aprinse cuvios o lumânare —
Până'n femeii de suflet o cuprinse pace mare.

Se'nchină lui Sân Nicoară lui Sân Ion, ei cei mai drag,
Se gândi la Fiu 'n ceruri și la câinele din prag.

Iși udă ca totdeauna toate glastrele de nalbă,
Se găti ea pentru noapte cu cămașa cea mai albă,

Netezi cearșaful bine, să nu facă nici o cută
Pânza inului curată ca și viața ei trecută

Se culcă sfioasă'n patu-i strâmt, ca pe o năsalie,
Și-adormi rugând pe Domnul, lângă Fiul ei să fie.

INALȚAREA

Pe miriști, cer de toamnă a năvălit în vară.
Lumina lasă aur pe coarnele de plug,
Pe boii suri ca praful, pe fierul de pe jug,
Pe brazdele de umbră din care, albă, sboară

O brazdă plutitoare, purtând amurg în cioc
Cătunelor pitite sub dealuri de sineală...
Plugarul stă cu talpa înfiptă'n îndoială:
Comoară e? căci vede o limbă ca de foc

Sporindu-și jărăgaiul pe țarini și albastră
Suind precum se suie din hornuri, iarna fum,
Cădelnițară erinii căfuie de parfum,
Și s'a deschis în ceruri, prin nori de-argint, fereas

Și zugrăviți ca'n lemnul din vechi troițe, iată
Pe Duhul Sfânt, pe Tatăl, pe Fiul — câte trei,
Și iată pe Maria urecându-se la Ei,
Pe scara unei raze ca dânsa de curată.

Țăranu'și face cruce cu dreapta și se'nchină
Smerit cum se cuvine icoanelor. Apoi
Pornește brazdă dreaptă cu'n plug cu patru boi.
Pe când ușor se pierde Maria în lumină.

MREAJA

Vezi, raiul e o casă din Mușcel,
Tot prin livezi de stele sui la el.

O casă albă cu ferestre mici,
În care îngerii sunt rândunici

Și sufletele stau în cuibul lor
Ca pui golași sub strașină de nor.

Din când în când o rândunică-i ia
Să'nvețe șborul cerului cu ea,

Și Maica Domnului stă în pridvor,
Se bucură de cel mai simplu șbor.

Stă în pridvor, lucrează un năvod
Cu care o să mântue norod.

Iar Dumnezeu și Duhul Sfânt și Fiul ei,
În casă, stau la masă câte trei.

Vorbesc de muncile de pe pământ,
Ca gospodari chivernisiți ce sânt.

Vorbesc de rodul viei, de-anul bun
De prin podgorii cu livezi de prun.

Pe Maica Domnului o doare inima,
Căci mreaja mântuirii se gătea.

Se-apropie înfricoșat județ:
Acolo doar pe suflet să pui preț

Lung trâmbița din urmă a sunat
Pe ceruri ca un tunet depărtat,

Și drepții vin acuma câte doi,
În straie albe ca în sat la noi

Când merg flăcăii 'n târg să tragă sorți
Moș Pătru strajă stă la patru porți. —

Cu sgomot surd se'nchide poarta grea,
Afară gloata răilor gemea.

La Scaraoschi arde în cuptor
Fec blestemat, părjol dogoritor.

Le face Necuratul doar un semn,
Ca pâini îi ia lopata lui de lemn.

Cu furca dracii mai mărunți împun
Iar vactele lor la rai ajung.

Aude Maica plânsul tuturor;
Se-apleacă blând prin stâlpiș din pri

Desfășură năvodul și îl lasă
Să cadă printre stele ca o plasă.

Alunecă pe Calea Robilor.
De zodie s'a ferit tremurător.

Mătasa lui e-argint curat la lună,
E aur când dă soarele ș'apună,

Și ca scobari și mreie de pe Olt,
A pescuit în mreajă iadul tot.

Cine-a rămas în plasă, e scăpat —
Cine-a scăpat din ea, e blestemat.

Mario, care scapi păgâni și hoși,
Asvârle iar năvodul dacă poși!

Mario, mreaja fi-o aștept de ani,
Eu, robul Tău Ion dela Mioreani!

Mărturisire

de G. BOGDAN-DUICA

Romaniță

Albe flori
Flori mici
Inflorite 'n zori;
Flori de romaniță,
A trecut pe-aici
O micuță fată,
Și-ați stropit-o toată
Cu rouă curată
Pe alba-i rochiță;

Și i-ați dat în cale
Val de mirodenii
Albe mici vedenii,
Gingași năsturici
Cu rouă 'n petale,
In aroma voastră
Vesele ei cresc
Și spre zări albastre
Ca voi înflorește.

Romanițe albe,
Faceți-ă voi salbe
Viselor ei dalbe,
Să rămăe 'n lume
Tot ca voi curate,
Bine să se 'ndrume
Pe căi fermecate
Și să-i rădă 'n Soare,
Dragi mărgăritare.

G. TALAZ

sov. Pe Der Taucher al lui Schiller
il învățasem pedearostul...

Pe Lessing l-am împrumutat apoi
dela biblioteca liceului săsesc, să-l
sorb într'o sară. Dat-am și de Lao-
koon! Era o descoperire prin care
mă mișcau greoiu...

Pentru ce n'as ceti, însă, și o istorie literară? Românească? Nu se pomenia pe atunci, pela 1880/82. Să mi se dea una germană! Bibliotecar al liceului român era profesorul dr. Buzoceanu. Când vorbea umfla bucele da în lături cu mâna, gest de repulsie și de îndemn la proprie alegere a cărților ori și de plictiseală, mai știu eu... „Alege și tu de-acolo, dulapul este deschis, alege ce vrei etc”. Aleg: *Geschichte der deutschen Nationalliteratur...* Despre autor nu auzisem până atunci. Câteva volume! Acasă, bătae de cap; greu de înțeles, greu de tot; încep a ceti pe sărite; dau și de texte la înțelesul meu și tot trag folos. Fusesse Gervinus! Foarte târziu, în Germania aflaiu că pe Gervinus specialiștii nemți îl citesc după ce dau doctoratul cu ajutorul altor cărți mai puțin profunde! Și tocmai eu eram să fiu năzdrăvanul de a-l înțelege din clasa a VI-VII-a a liceului din Brașov!

Nu pot vedea clar, dar vag simt că Lessing și Gervinus mi-au trezit predilecțiile pentru cercetarea istorică: Părinți mari ai unui copil, care față de ei este încă

G. BOGDAN-DUICĂ

București, 20 Mai 1926.

Serisă pentru acel mic număr de suflete, care mi-au dat probe că se interesează de scrierile mele istorice, critice..., printre care se află și Perpessicius, vinovatul că o scriu...

Cetisem doară pe Riureanu, în clasa a IV-a primară, cu dascălul venerabil Ciofleac; cetisem ceva sosit din București. În școală ni se făcea control, cerându-ni-se rezumatul broșurilor. Eu resumam prost; excelent resuma un oarecare Stăncioiu din Vlădeni, un ciung cu memorie bună, fără.

Dar în clasa I-a a liceului (dela Brașov) ne veni I. C. Tacit, licențiat dela București, fost coleg, la Universitate, cu Sp. Haret și Gr. Tocilescu. El mi-a pus în mâini *Poesiile populare* ale lui V. Alecsandri, ediția de la 1866. A fost întâiul foc de plăcere estetică, de mirare. În orașul nostru se mai auzeau doar colindele și Irozi; balada nu exista; doina era re-

dușă, prostită. Era de ce să mă mir!

După doi ani scriam versuri (Nădăjduesc că niciunul nu se va descoperi!); și — eram deci bine pregătit să înțeleg și să cânt poezia războiului de independență, care trecea munții zi cu zi, venia deodată cu marfa și cu negustorii încă mulți și mereu trecători pe valea Prahovei.

De copil, deci, capul mi se 'ntorsese spre București. Și de această dulce boală sufăr și astăzi, când privesc cu ochii triști exilul meu la Cluj.

Acestea sunt pe scurt, indicații despre cum s'a născut în mine interesul pentru literatura principatului.

Dar interesul pentru istoria literară?

Eram prin clasa a VI-a. Din clasa a VI-a începusem a simți frumusețile literaturii germane. Traduceam cu d. G. Ebeladin, un Bucovinean care din norocire, trăește încă în Bra-

C. MIHAILESCU: ANGELUS

Salonul Oficial

Ființa și menirea academiilor

de D. GUSTI
Membru al Academiei Române

Discursul de recepție al d-lui D. Gusti: Ființa și menirea Academiilor, rostit în ședința solemnă a Academiei Române din 1923, și din care ne îngăduim a extrage acest fragment de actualitate, privind Academia noastră — constituie o frumoasă evocare a istoriei acestor instituțiuni savante.

D-l D. Gusti pornind de la Academia lui Platon, stăruie asupra Academiei ideale („Colegiul operei de 6 zile sau Casa și Institutul lui Solomon”) preconizată în „Noua Atlantidă” a lui Bacon, asupra meritelor lui Leibniz care la 21 de ani preconiza Academia Universală, și epiloghează îndelung asupra noului spirit ce trebuie să anime Academiile, devenite în zilele noastre, Academii militante, Institute Naționale.

Tabloul schițat până acum al unei Academii perfecte pune în adevărată lumină ființa și menirea Academiei Române.

Prin regulamentul sancționat de Locotenența Domnească în 1866, „Societatea Academică Română” fu consfințită legal, ca reprezentantă oficială anticipată a unității de azi și ca depozitară culturală a nescinsului dor secular de Unire a tuturor Românilor; prin art. 2 al acestui Regulament profetic se arată cu nespusă hotărâre, că pentru „Societatea Academică Română” nu există hotare nedrepte politice și geografice, căci el prevedea ca membri ai Societății: 3 Români de peste Milcov, 4 de dincoace de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Banat, 2 din Maramureș, 2 din Bucovina, 3 din Basarabia și 2 din Macedonia.

Academia Română a fost însă nu numai fidelă misiunii ei naționale, un forum patriotic, care prin membrii din toate punctele locuite de Români avea plasate pretutindeni sentințele neadormite pentru a veghea la întreținerea și exaltarea focului sacru național, ea a avut în același timp o neîndeajuns de prețuită activitate, care păzind proporțiile convenite pentru o națiune tânără în plin avânt de renaștere culturală, poate rivaliza și fi comparată — îndrăznim a afirma, fără teamă de exagerare — cu activitatea celor mai de seamă Academii ale lumii.

Pentru a nu vorbi de ședințe solenme, concursuri și premii, de comunicări, memorii și publicații, Academiei Române îi revine onoarea a fi dat Tării prima bibliotecă publică europeană, unica colecție de manuscrise, de documente, de hărți geografice, stampe și portrete și o minunat de bogată colecție numismatică.

Prima grijă a Academiei dela întemeierea ei până azi, a fost și va fi și în viitor cercetarea și dezvoltarea Limbei noastre, care, după geograful Hoffmann, citat de primul președinte de onoare al Academiei, Regele Carol I, în cuvântarea de deschidere a ședinței solenme ținută cu prilejul jubileului de 25 ani ai Academiei (1 Aprilie 1891): „Limba română zicea Hoffmann, este atât de bogată, încât, dacă s'ar cultiva, ar merita să fie limba a tot genului uman”.

Potrivit acestui prim program Academia a întocmit, după cum se știe, lucrări întinse privitoare la limbă, ortografie, gramatică, folklor, texte și bibliografii vechi care și-au găsit încoronarea în „Etymologidum magnum Romaniae”, azi, Dicționarul Limbei, în curs de apariție, și care, când va fi terminat, va merita să fie închinat aceleia care l-a patronat, Regelui Carol I: in memoriam et honorem regem.

După Limbă, cum era și firesc, Academia a consacrat activitatea ei — de care poate fi mândră — Istoriei Naționale, organizând studii, publicații și monumentala colecționare de documente privitoare la Istoria Românilor.

Mai târziu, în mod sporadic, Academia absorbită cu lucrările sale asupra Limbei și Istoriei, a întreprins și cercetări științifice proprii, cum au fost, bunăoară, observații meteorologice, cumpărarea de instrumente și instalare de diferite observatorii în țară, cum este, da dată mai recentă, explorarea arheologică a Dobrogei cu Histria și cetățile Ulmetum, iar acum de curând, prin intervenția ei energetică a salvat observatorul de astro-

BURADESCU: PORTRET
Salonul Oficial

nomie, de renume european, dela Nistru, din Basarabia.

Însfârșit, prin crearea școlilor din Paris și Roma, ce se datoresc exclusiv inițiativei Academiei, s'a extins sfera ei de influență departe, în străinătatea clasică.

Este bine a reîmprospăta amintiri noastre câteva date, cunoscute de altfel, și care din lipsă de timp sunt departe a fi complete, azi, când avem norocul a trăi o nouă epocă din viața neamului, și când toate forțele trebuiesc încordate pentru a da fericeite soluționări politice a existenței noastre naționale strălucirea unei noi renașteri spirituale.

Înlănțuind prezentul ilustrului trecut, noui obligații se impun. Academia Română trebuie să se înarmeze pentru o acțiune și mai concentrată, și mai avântată, și mai puternică decât a fost până acum.

Căci ea trebuie, în sfera ei de acțiune, să consolideze și să consacre succesul politic al zilei printr'o înălțare și prosperitate a culturii naționale sub specie aeternitatis.

Vieța unei națiuni este împodobiță cu frumusețea unui adânc sens etic; națiune înseamnă un ideal cultural de realizat; ea este deci un principiu de comunitate a muncii culturale.

Cu cât cultura națională este mai dezvoltată și mai originală, cu atât mai adevărat și profund este sentimentul comunității muncii culturale, deci chitul de cimentare a unității naționale.

Dacă este așa, atunci Academia Română este părtașă la înfiriparea și crearea Națiunii, reprezentând în același timp o repetiție în ordinea culturală a Națiunii, pentru totdeauna una și indivizibilă, și veșnic frământată de nostalgia realizării maxime a ei însăși.

Aceasta fiind menirea Academiei, ca Institut Național, ea va trebui să aducă unele revizuri organizației sale interne și, în cadrul actualei Constituții, să facă unele retușări de Statut pentru a se apropia și mai mult de „Academia perfectă”.

1. Potrivit principiului Academiei active și militante, ar fi de dorit ca în viitor să se dea o mai mare însemnătate secțiilor în viața generală a Academiei noastre; munca intensivă din sânul sec-

Prolog de poem

Încinge-voi fruntea-mi cu anticul pin,
Și-alături de-al vieței harac,
Mări-voi vlăstarul de sânge latin,
Podoaba pământului Dac!

Cânta-voi norodul de aprigi ciobani,
Semeți la făptură și chip,
Oștire de cușme, pe ochi de vultani,
Cât stele sub cer și nisip!

Pe corzi oșelite de-al slăvei prinos,
Chema-voi întregul trecut!
Cuvintele-mi sune, zbuicind furtunos,
Ca lănci repezite pe-un scut!

Din bruma de secol, neam falnic te chem!
Svâcnescă-mi azi pieptul, sălbatic!
Si cântu-mi de slavă să depene'n ghem
Fășii din azurul Carpatic!

ARTUR ENAȘESCU

AUREL CIUPE; PORTRET

Salonul Oficial

țiilor să se desfășoare în ședințe săptămânale prin participarea regulată și obligatorie a membrilor lor pentru comunicarea unor rezultate personale, noi, pentru punerea la punct în mod critic a celor mai noi cercetări din alte părți ori pentru organizarea lucrărilor colective de specialitate (cum ar fi între altele, pentru a aminti pilda Academiei ungare: editarea de clasici, de tratate mari științifice ori de dicționare enciclopedice).

2. Dacă fiecare secție va avea viața și acțiunea ei proprie, eforturile lor, cooperând pentru un scop comun, vor trebui coordonate în ședințele plenare.

3. Numărul secțiilor Academiei va trebui să fie mărit, căci Academia nu poate împotriva spiritului vremii, să excludă din sânul ei științele sociale și pe cele ilozofice.

Nu trebuie uitat, că una din cele mai vechi societăți românești, care s'ar putea considera ca o venerată străbună a Academiei, se intitula în 1795 „Societatea ilozofică a Némului Românesc în mare Prințipatului Ardealului”.

Științele sociale sunt dealtfel și azi prezente în secția istorică — celui ce v'arbește să s'a făcut cinstea a fi ales în această secție ca sociolog —, științele sociale sunt însă prea importante și prea

dezvoltate, numărul lor prea mare și formeză un tot științific caracteristic, pentru a putea fi considerate ca o simplă anexă la alte științe: științele juridice, economice, statistice, etnologice, politice, religioase, sociologice cer dreptul la o existență autonomă, și nu numai la una tolerată și miluită.

În această ordine de idei amintim că ilustrul academician dispărut, D. Sturdza, — căruia Academia îi datorește o bună parte din tradiție și renume — a făcut într-o ședință plenară a celei de-a doua conferințe a păcii, ce a avut loc în 1907, la Haga, „Propunere pentru înființarea și organizarea unei Academii de drept internațional”, cu reședința în Haga — propunere ce a avut un mare răsunet pe vremuri.

Academia de drept internațional se va inaugura solemn abia la 14 Iulie din acest an, în palatul păcii din Haga.

Avem dreptul să fim mândri de succesul strălucit de azi al realizării unei idei emise de un academician român în fața unui areopag mondial, acum 16 ani!

Cred că n'ar face impresia unei inovații îndrăznețe și pripite, ca să intre în Academia Română, științele, pe care, prin însăși definiția și natura ei o Academie trebuie să le cuprindă, și pentru care în 1795 în Ardeal se înființase chiar o societate specială, iar în 1907 se propunea

Vecernie

Dar de ce cerșetorii au căzut la pământ,
Biciuți că toaca
Bate în crucea Mântuitorului?..

Stol de fecioare, cu ochi plumburii
Es de prin curți și pornesc cu beteli
Și cu bocete la grădina lui Iosif,

Pe El L'au jertfit primăvara,
Și astăzi amurgul condeiază cu foc
Icoana cu faptul Golgotei.

Și, părăsită, ca orice femce, Maria
Plânge, cu fața ca ceara
În zăbrance negre.

Dar fetele nu știu să bocescă:
Mai mult cântă, cu glasuri de muzică rece,
Doar Iosif împunge pământul
Cu răcnete scurte.

Iar când va fi vânăta seara,
Cu crepul înstelat de ciudate lumini,
Se va scurge convoiul cu Domnul,
Greul ocolit pe poteci, prin grădini,
Și-un om îi va duce pe brațe medalia
de spini.

MIHAIL CELARIANU

de un fost membru al Academiei noastre întemeierea unei Academii speciale la Haga.

4. Dar Academia Română mai are o lacună simțitoare de împlinit; ea a fost totdeauna o instituție culturală, și nu numai o asociație științifică; știința este nu numai un element al culturii, celălalt este Arta.

Ei bine, dacă dela început Academia a numărat printre secțiile ei una literară, ea nu poate refuza să i se alătore și una a Artelor.

Dealtfel aceasta ar fi și conform spiritului actualelor Statute, care prevăd că secția literară are a se ocupa... „și cu chestiunile de belle-arte”, apoi... „a încuraja și recomanda spre premiare opere literare și artistice meritorii”.

În acest chip revizuirea statutelor Academiei noastre ar însemna, propriu zis, o precizare a lor, iar „reorganizarea” ei n'ar fi decât aplicarea spiritului în care au fost concepute.

5. Este de reținut numai necesitatea unei noi regrupări repartizării și clasificării de secții, ori de noi subsecții în cadrul actualelor secții care să facă posibile lucrările lor.

Principiul de constituire a secțiilor ori a subsecțiilor nu poate fi altul decât acel de omogenitate a specialității membrilor ce le compun, pentru ca prin coeziunea acelorași interese și preocupări științifice și artistice lucrările Academiei să dea un maximum de rod.

În tot cazul este de dbrît — aceasta reiese ca o recapitulare firească a expunerii noastre de până acum — ca viitoarea reorganizare a Academiei să cuprindă trei mari secții: I, secția științelor matematice, a științelor fizico-himice și a științelor biologice (naturale și medicale); II, secția științelor istorice, a științelor filologice, a științelor sociale și a științelor filozofice și înfârșit, III, secția Literaturii și a Artei (muzică, sculptură, pictură, arhitectură).

Dormeam adânc

Dormeam adânc, cu inima toată
Și nu te-am văzut
Când ai trecut
Prin lunca întinsă și lată.

Dormeam adânc, cu inima toată
Iar cântecul tău
Prin sufletul meu
Parcă n'ar fi trecut niciodată.

Visam cum vântul în trifoi
In vârtej se-oprea
Noroc își căuta
Intr'un trifoi cu patru foi.

Și parcă erau pentru mine
Fântânile seci
Pădurile reci
Și nicăeri nu-mi era bine

Dormeam cu inima toată, adânc,
Și n'am simțit
Pașii cu cari ai venit
Intrându-mi în gânduri, adânc.

Dormeam adânc, cu inima toată
Și n'am auzit
Când te-ai lovit
De dragostea mea toată.

FLORICA MUMUIANU

Delimitarea dintre secții nu va fi rigidă; oricând, după nevoi, ele putând colabora împreună, când lucrările întreprinse vor impune aceasta. Fără îndoială că noua reorganizare va atrage după sine și o mărire corespunzătoare a numărului membrilor Academiei.

6. Academia fiind o instituție culturală reprezentativ națională, ar fi de dorit ca ea să aibă un contact mai intim cu opinia publică prin comunicări regulate publice, la ore când publicul poate veni, asupra ultimului stadiu ori a celor mai noi mari descoperiri ale gândirii și progresului științific, care framântă și dau semnătura epocii în care trăim.

De sigur, nu poate intra în sarcina Academiei, ca ea să întreprindă opera atât de utilă a popularizării științelor și nu poate fi de demnitatea ei ca să fie turburată de ambiția popularității.

Academia servește Adevărul și Frumosul cu exclusivitatea oricărei alte tendințe și ea nu urmărește decât un respect și o considerație bazată pe încredere în menirea ei.

Totuși, dacă știința are secretele ei, ea nu este un secret pentru nimeni. Știința este a Națiunii, care trebuie să fie întreținută și luminată în mod regulat asupra marilor probleme ale timpului.

7. Însfârșit Academia Română va trebui să participe efectiv la lucrările Academiei Internaționale, cu care să rămână în cea mai strânsă colaborare, căci națiunea română, prin Academia ei, are datoria să vorbească și dreptul să fie ascultată pretutindeni, unde sunt în joc prerogativele conștiinței științifice universale.

Trebuie să se înțeleagă mai mult decât până acum, că națiunea trimițând la adunările internaționale pe ambasadorii ei științifici, săvârșește un act elementar de manifestare a onoarei naționale.

D. GUSTI

Revolta îngerilor

ANATOLE FRANCE

Manuscrisele constituiau fără îndoială cea mai mare bogăție a acestei imense colecții. Se aflau mai cu osebire corespondențe inedite de Gassendi, de părințele Mersenne, de Pascal, care aruncă noui lumini asupra spiritului secolului al XVII-lea. Și nu-i îngăduit să uităm bibliile ebraice, talmudurile, tratatele rabinice, imprimate și manuscrise, textele armenesti și samaritene pe piele de berbec și pe tablete de sicomor în fine toate exemplarele antice și prețioase culese în Egipt și în Siria de către faimosul Moise de Dina și pe care Alexandre d'Esparvien le achiziționase pe un preț de nimic până în 1856, când savantul în studii ebraice a murit de bătrânețe și mizerie la Paris.

Biblioteca esparviană ocupă al doilea etaj al bătrânei clădiri. Lucrările socotite de un interes mediocru, precum cărțile de exegeză protestantă din secolul al XIV-lea, și al XX-lea, dăruite de d. Gaetan, erau asvârlite fără să fie legate în întinderea nesfârșită a podurilor. Numai catalogul cu suplimentele, avea optsprezece volume în folio. Acest catalog era ținut la zi și biblioteca într-o perfectă ordine. D. Julien Sariette, arhivist paleograf, care, sărac și modest, dădea lecții ca să trăiască, deveni în 1895, după recomandăția episcopului de Agra, pedagogul tânărului Maurice și aproape în același timp, conservatorul bibliotecii esparviene. Inzestrat cu o activitate metodică și cu o răbdare îndărătnică d. Sariette, clasase singur toate volumele acestui vast așezământ. Sistemul conceput de el și aplicat, era atât de complicat, etichetele puse pe cărți se compuneau din atâtea litere majuscule și minuscule, latine și grecești, din atâtea cifre arabe și romane, însoțite de steluțe, de duble steluțe, de triple steluțe și cu semnele care exprimă în aritmetică ridicările la cub

și extragerile de rădăcini, că studiul lor ar fi cerut mai multă vreme și muncă de cât ai nevoie să nveți algebra la perfecție, și cum nu se găsi nimeni care ar fi dorit să dea aprofundării acestor simboluri obscure ceasuri întregi folosite la descoperirea legilor numerilor d. Sariette rămase singurul să se recunoască în clasificările sale și astfel deveni ceva cu totul imposibil să găsești fără ajutorul său, printre cele trei sute șasezeci de mii de volume încredințate pazii sale, cartea de care aveai nevoie. Acesta era rezultatul zelului său. Departe de a se plânge de lucrul acesta, el simțea dimpotrivă, o vic satisfacție.

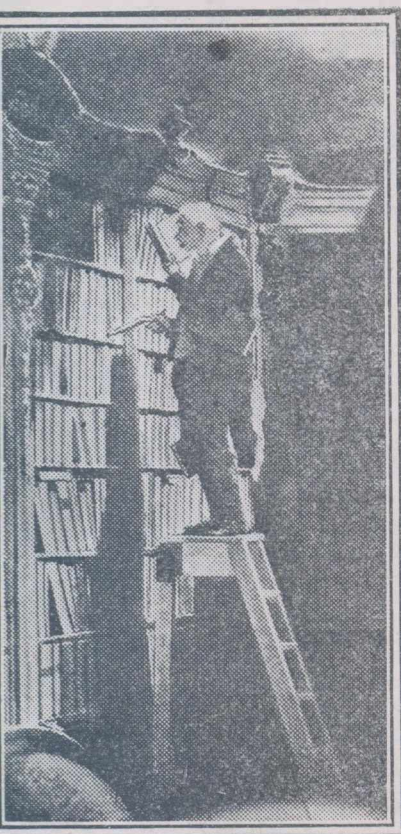
D. Sariette își iubea biblioteca, o iubea cu gelozie. În fiecare zi intra în ea dela orele șapte dimineața, și acolo, pe un mare birou de mahon, cataloga. Fășele scrise cu mâna sa umpleau dulapul monumental ce se ridica în fața lui pe care trona bustul în gips al lui Alexandru Esparvien, cu pletele în vânt cu privirea sublimă, purtând ca Chateaubriand favorite, cu gura rotundă și cu pieptul goi. Când bătea amiaza, d. Sariette se ducea să prânzească, în strâmta și întunecoasă stradă Panettes, la lăptăria la Patru-Episcopi, frecventată odinioară de Baudelaire, Théodore de Banville, Charles Asselineau, Louis Ménard și nobilul spaniol, care tradusese „Misterele Parisului” în limba conquistadorilor. Până și rășuștele care se bălăceau atât de drăgăstos pe vechea firmă de piatră de unde își trăgea numele strada, recunoșteau pe d. Sariette. Se întorcea la orele douăsprezece și trei sferturi precis în biblioteca sa de unde nu mai eșea decât la șapte ceasuri ca să se ducă la „Cei patru episcopi” și să se așeze înaintea mesei frugale, cu desertul obicinuit de prune. În fiecare seară, după cină camaradul său Michel Guinardon, cunoscut peste tot sub

AL. SADI IONESCU
Bibliotecar la Academia Română

Numărul...

— Schiță —

Un țipăt strident de copil, — se auzi... Oirul, ca atins drept în inimă, tresări: era glasul copilului său. Așa țipa când îl amenința vreo primejdie sau când mama nu voia să-i facă un gust... Se sculă repede de la masa de lucru și deschizând în grabă fereastra, privi în stradă... Tocmai atunci un automobil gonea grabnic... Atât putu să vadă: numărul 1547... Rămase de piatră: de sigur că automobilul acesta călcase copilul și acum fugea de răspundere... Cu picioare de paralițic, abia avu puterea să se tragă spre sonerie și, după ce apăsă slab pe buton, căzu pe cel dintâi scaun. Toată ființa i-se golise, devenind o cavitate dureroasă, — în preajma lui fillăia duhul nenorocirilor itari... Servitoarea veni și fără să zică nimic așteptă...

— Stăpânul o privi și, înghițind un nod uscat, abia putu s'o intrebe:

— „Unde e fetița?...”

Servitoarea zise, simplu:

— „E cu comișa, la cucoana mare...”

— „Da?...”

— „Da...”

— „Bine, — du-te...” și servitoarea plecă...

Rămas singur, privi în jur și ridicându-se de pe scaun, oftă...

Se așeză din nou la lucru, dar firul rupt nu se mai prindea lesne... Aceiași amintire sbucnea clară și absurdă în mintea lui...

vre-o carte pentru bolnavii din spitalul său, sau chiar pe însuși d. René d'Esparvien, care se mulțumea totuși cu codul civil și cu Dalloz.

Luând cea mai neînsemnată cărțuică îi sfâșiai inima. Ca să refuze împrumuturile chiar și acelora cari aveau atâtea drepturi, d. Sariette născocea mii de minciuni ingenioase sau grosolane și nu se temea să calomnieze administrația sa, nici să te facă să te îndoiești de vigilența sa spunând că un volum pe care cu un minut înainte îl ținea sub privire, sau îl apăsa pe inimă, s'a rătăcit sau s'a pierdut. Și, când în cele din urmă trebuia neapărat să dea carte, o relua de douăzeci de ori dela împrumutător până ce-l înmâna.

Tremura fără îndoială ca vreun obiect din cele încredințate grijei sale să nu lipsească. Conservator a trei sute șasezeci mii de volume, în mod constant avea trei sute șasezeci mii motive de alarmă. Uneori se deștepta noaptea, scaldat într'o sudoare rece și scoțând un strigăt de neliniște, pentru că văzuse în vis o gaură într'un raft al bibliotecii.

I-se părea monstruos, nedrept și desolant ca o carte să părăsească vreodată locul său. Nobila sa avariție exaspera pe d. René d'Esparvien, care nedându-și seama de virtuțile desăvârșitului său bibliotecar, îl lua drept un bătrân maniac. D. Sariette ignora această nedreptate; dar ar fi bravat cele mai crude neplăceri, ar fi îndurat disprețul și ocară spre a salva integritatea comorii sale.

Mulțumită asiduității, vigilenței, zelului său, sau pentru a spune tot cu un cuvânt, iubirii sale, biblioteca lui Esparvien nu pierduse o singură foaie sub administrația sa, timp de șasezeci și șase ani care s'au împlinit la 9 Septembrie 1912.

Trad. de I. FLOROIU

„O pocană plină de umbre fugare, noroi peste tot, apă picurând de pe ramuri, un cer de cenușă... Peste noapte se încăieraseră cu trupele avansate ale nemților, îi respinseseră o bucată și acum grăbea spre adăpostul de noapte... Purta în spate carabina de care nu se despărțise o clipă până atunci: carabina seria 1547... Se gândea cine știe unde, la nimic, — când în față-i se ivi un soldat neamț... Rătăcit sau fugar, soldatul sămăna cu un lup, prins la strâmtoare într'o goană de vânătoare... Privea speriat împrejur și tremura... Repede, ca hipnotizat, își scoase carabina din spate și-o întinse spre dușman... Soldatul neamț se oprî, desfăcu brațele și grăi îndurare prin lumina moale a ochilor... În ochii aceia pălpăia o nesfârșită milă pentru nevasta și copiii de-acasă... O putere mai mare ca el lupta cu trăgaciul carabinei... Să apese sau nu? Auzi clar un glas venind dinspre lumina ochilor fugarului: „nu mă omori!”... Dar cerul era de plumb, apa picura de pe ramuri... O detunătură seacă se auzi... Soldatul neamț căscă ochii, desfăcu iar brațele în lături și când deschise gura ca pentru a respira adânc, îi fășni un sul de sânge, pe care-l scuipă la picioarele celui care trăsesese... Aopî se plecă încet în genuchi, strânse mâinile la piept și, ca și cum s'ar fi închinat, își lăsă fruntea în pământul desfundat... Mai tresări ca de-o atingere rece, — și pe urmă, înțepeni... Frunzele picurau mereu boabe de apă, cerul era mereu praf de cenușă...

O durere ascuțită îi trăsni brațul cu care ținea carabina, și o neliniște ameți-

Solo

Ingăduiți-mă o clipă!
Presimt cântările de fier.
Aduse ca de o aripă
În locul celor care pier.

Ingăduiți-mă! sunt mică,
Dar pot să cânt pentru cei mici;
În haosul ce se ridică
Mă voi lipi de licurici.

M'oi prinde 'n cărca unui greer
Alături de dumneata,
Pe drumurile de cutreer
Să-ți cânt și eu câte ceva.

Să tângue în mine glasul
Imbătrânitelor povești...
Te rog, mai întârzie pasul
Cu care vrei să mă strivești!

Din cântec, țipăt nu voi face,
Din noapte, nu pot face zi;
Dar nu te voi lăsa în pace
Și poate mă vei auzi.

Te-oi strecura pe ici, pe colo,
În calea celorlă pribegî,
Și ascultând bătrânul solo,
Mă voi căzni să-l înțelegi.

Eu nu voi căuta vioară
Să bat în struna nimănu
Și nu voi cere bunăoară
Să cânt la nunta dracului!

VIRGINIA GHEORGHIU

N. N. TONITZA: KATIUŞKA LIPOVANCA

toare îi sgudui toată ființa... O falfăire catifelată și neagră îi învăliu trist sufletul... Căzu apoi și el în linia avantpostului de noapte... Furierul companiei, a doua zi, îi dădu raportul: „Soldatul german, împușcat în poiana din deal, făcea parte dintr'un regiment bavarez și avea matricola 1347...” Aceiași ameteală, ca în clipa împușcării îi clătina creierii... Ca o ființă imaterială dar consistentă, numărul acesta, se ridică în fața lui, neliniștindu-l, — și un glas, pe care numai sufletul lui îl auzea, șueră: „nu mă omori!”

Pe urmă veni retragera... Și într'o noapte de marș, cuprins ca de furie, își smulse din spate carabina, care îl ardea ca o dungă de foc, și trăsând-o de-un copac, o aruncă sfărâmată, într'un șanț mōcirlos... Dar pe dată din apa verde, se ridică acciași fantomă: numărul 1347, — cu zâmbet trist și cu glas șuerat: „nu mă omori!”

„Și de-atunci numărul acesta, ca o ființă imaterială dar consistentă, îi ține tovărășie nedespărțită, având o însemnătate precisă în viața lui... De câte ori se sue în vagon sau în automobil, privește mai întâi la numărul ce poartă, — de asemenea oride câte ori are de-aface cu cifre, la vreo instituție sau la vreo bancă... Dimineața, privește în jur, când merge pe stradă, să vadă dacă întâlnește undeva ființa concretă a numărului: la spatele vreunei trăsurii, pe latura unui camion, sau aiurea s'ar putea afla... Numele a-

cestui număr în deosebite feluri: 1 pe 347, 13 pe 47, 134 pe 7... Știe că țifrele lui adunate fac 15, iar jumătatea întâia scăzută din a doua, dă 54, adică cele două țifre de la mijloc...

Și ori de câte ori se atinge de acest număr sau de derivatele lui, o neliniște de epilepsie i-se împânzește abrupt în suflet, răstogolind în el bolovani de durere, — și tot atunci aude clar, neschimbat și blând: „nu mă omori!”

Cugetând pentru a mia oară aceste gânduri, omul se sculă de la biroul său de lucru și plimbându-se prin cameră, căuta să-și găsească — așa cum fusese totdeauna — echilibrul sufletului... Cugeta că totul nu fusese de cât o coincidență bizară, dar foarte firească, mai ales în război... Că țifrele, în cele din urmă, sunt arbitrare și imateriale, — o notație și atât... Că războiul e un caz de forță majoră... Gândurile acestea se plimbau, iau-tile, prin golul sufletului, ca niște pașeri care nu au pe ce să se așeze...

Căuta un argument mai puternic, dar soneria îl trezi... Parcă sunase în el, în dreptul inimei... Ridică privirea: șapca factorului se vede la ușa de sticlă... Corespondența de seară... Gândurile i-se risipiră... Câteva jurnale și o adresă a poștei centrale... I-se lumina inima. Ceruse de mai bine de-o jumătate de an, un număr la telefon, — insistase prin prieteni, promisese cadouri, — toate în zadar... Acuma, în sfârșit, bănuie izbânda...

Investit, dădu un bacșiș bun factoru care plecă surâzând... Repede, cu tăeto de fildes, desfăcu corespondența poșt Parcure fulgerător cu privirea tru adrești... Chipul — pe dată — i se în necă: direcția îi făcea cunoscut că-i cordase numărul 1347...

Un fir tremurător de foc îl străpu din creștet până în călcăe, — văzu nou cerul de cenușă de atunci, picături de ploae care cădeau de pe frunzele pl gătoare, — și, lăsându-se în fotoliul odaia lui de lucru, auzi clar, acelaș g impersonal, blajin și trist: „nu omori!”

AL, LASCAROV-MOLDOVAN

Carnetul unui adolescent

BIBLIOTEC

Aici am așezat prima carte cu cliș a copilăriei mele și regulat câte una ne curată și frumoasă cu învățăturile din își găsia locul aici.

Apoi când chipul meu îndrăzneț ephib, provocător eșit dintr'un guler frânt, își accentuase trăsăturile, între lele unei cărți am păstrat o floare timp de primăvară, în afectarea unei iu stinghere.

Cu mâinile întinse mă țineam strâns două lumi, amândouă deopotrivă de proape, una care mă nesocotia încă, pentru cei mari eram prea copil și care mă gonja, căci eram prea mare pentru a mă mai primi copiii în jocul Rafturile mijlocii păstrează lectura a lesceței mele.

Și viața am descifrat-o prima oară rândurile unei cărți. Sufletul meu era o placă fotografică neatinsă încă.

De-atunci rafturile s'au umplut cu muri grele de credințe și erezii, culmi idealuri și abisuri de realitate, îmbă nind tinereșul aspect al frumoasei bloteci.

Însfârșit într'o zi am reușit să așez nerăbdare și naivă mândrie, alături sufletul omenirii, prima pagină iscă de mine, primul mugur al sufletului în un atom — dar știam că și munții și formați tot din atomi.

De atunci hazardul, prieten celor drăzneți, îmi aruncă la tot pasul frân de viață supusă, dându-mi prilejul controlez cele închise în cărți.

Biblioteca, nemurire zămislită de matori, sub a căror mască nici astăzi nu se ce se ascunde, cronică de toate zilele sufletului meu! Și astăzi își mângâie privirile izvorul pornit întâi și întâ drum, înecat acum în fluviul potopito cuvintelor: Andersen,

C. I. ȘICLOVAN

Pe marginile unui interviu

Pictura noastră bisericească

de pictorul ȘT. DIMITRESCU

Recentul interviu ¹⁾ din Rampa al d-lui Nechifor Crainic, actualul secretar general dela ministerul de Culte și Arte, a fost o surprisă nu numai pentru întreaga familie artistică din țara noastră, dar și pentru acei cari nu prea văd rostul acestui minister.

Animatorul platonice dela Gândirea și Cuvântul a atâtor chestiuni culturale și artistice curente (scărmanate zilnic de o droaie de scăfărlui cu meserie de condei) cât și criticul îndârjit a o sumedenie de nerozii săvârșite de unele oficialități trecute pe la Arte și Culte, a devenit el însuși oficialitate.

Din jilțul cari i s'a încredințat, schițează cu o serioasă preocupare, un bogat program de activitate viitoare a ministerului „elitelor creatoare” cum spune d-sa.

Programul privește amănunțit fiecare artă și instituție artistică și culturală în parte.

Una dintre chestiunile pe care d-sa o pune în lumină cu o intuiție superioară și o îmbrățișează cu o dragoste deosebită, e „pictura bisericească”. Chestiune mare în adevăr, căci are frumoasa chemare de a servi biserica prin artă; și care mai are și darul, de a împăca și justifica împerecherea bizară ce s'ar părea că este între culte și arte.

„Academia de arte bizantine” pe cari d-sa o preconizează ca o necesitate covârșitoare pentru viitorul estetic al bisericilor noastre, cum și măsurile de control pentru autorizațiile de pictori bisericești, sunt năzuințele de ani întregi ale câtorva specialiști, cari însă n'au avut posibilitățile de contact, cu un factor realizator.

Dar să reproducem din autorizatul interviu al d-lui Crainic, frumos nuanțat de pana unuia dintre cei mai buni reporteri culturali, scriitorul Froda, pasajele complete ale chestiunii care va forma obiectul discuțiunii noastre.

— „Nu credeți că ministerul de Culte și Arte ar trebui despărțit de oarece conține preocupări aproape contradictorii.

— Numirea mea la acest minister dovedește tocmai că aceste preocupări nu se exclud, așa cum unii ar voi să creadă. Biserica a fost întotdeauna creatoare de artă. Ar fi să repet lucruri arhicunoscute din istoria civilizației, spunând că artele și literile au crescut în preajma bisericii și că instinctul religios ca și cel estetic au până la un punct un extaz identic. La noi în țară, în special, fiind-că socotit că o instituție trebuie să corespundă condițiilor speciale unde e pusă să activeze; — bisericile reprezintă aproape singurile monumente de artă veche. Iată de ce și Comisia monumentelor istorice aparține de Ministerul Artelor.

UN VAL DE BARBARIE

Dar în legătură cu pictura, Ministerul Artelor se va ocupa în primul rând de pictura religioasă. Și iată de ce această grabă și precădere: Trebuie luate măsuri ca majoritatea zugravilor de biserică, artiști improvizafi să nu mai profaneze casele sfinte.

Sunt adevărate monstruoziități picturile din ultima vreme făcute în sfintele biserici. Un val de barbarie de tătarism (e vorba de felul cum lucra pictorul Tătărescu), corupe gustul public și impi-

mă o decadență în arta picturii sacre românești, artă care a cunoscut vremuri de glorie și a dat țării monumente strălucite.

ACADEMIA DE ARTE BIZANTINE

Pictura sacră părăsită de oficialitate trebuie stimulată, ajutată și mai ales curățată de toți nechemafii, cari o pângăresc. Ne gândim la o comisie de specialiști, care să fie însărcinată să dea autorizațiile de rigoare pentru pictarea și repararea picturii în biserici.

Nu vom prin aceasta să împiedicăm eelanul creator al artistului răpindu-i inițiativa sau impunându-i un șablon oficial, după care să lucreze, dar nici nu înțelegem să mai tolerăm ca bisericile, să ajungă pradă tătărăscismului.

— Ce remedii vedeți?

— Remediu îl vedem în reînțoarcerea la arta sacră bizantină. În acest scop vom susține înființarea unei Academii de arte bizantine, cari să cuprindă secțiuni de pictură, muzică religioasă, sculptură în lemn și piatră și arhitectură.

În această direcție am și înaltul sprijin al Părintelui Patriarh, care luptă pen-

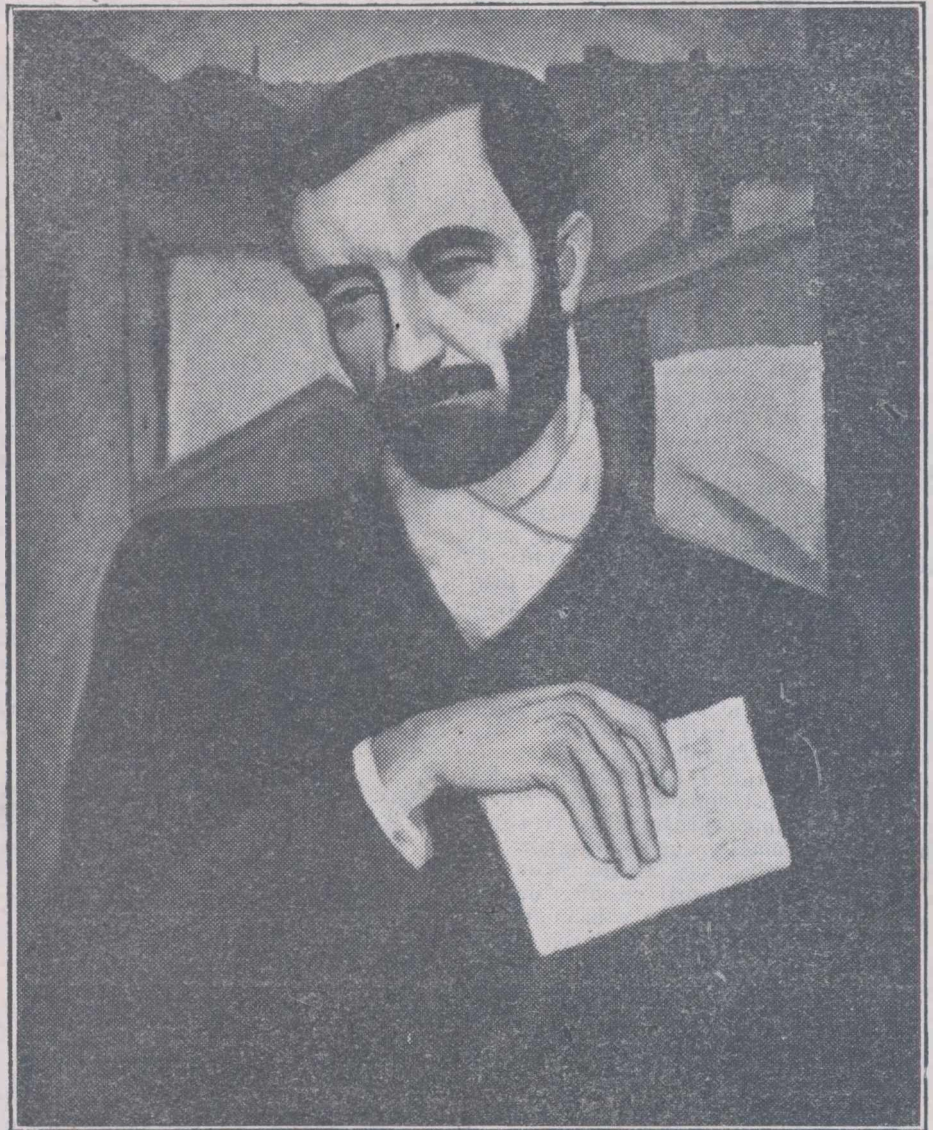
tru acelaș ideal. Și nu mă pot opri să relev o coincidență fericită. În momentul când ne pregăteam Să-i comunicăm planul nostru, Părintele Patriarh ne făcuse o adresă ministerului prin care ni se cerea acelaș lucru.

Chestiunea astfel schițată de d. Crainic, e văzută aproape sub toate aspectele ei.

În adevăr, biserica este, dar mai ales, a fost, creatoare de artă. Biserica catolică ne-a dat „Renașterea” care a înrăurit lumea întreagă, iar biserica ortodoxă „Arta bizantină”, care a înflorit mai ales la începutul ortodoxiei.

Dacă însă arta bisericii catolice actuale nu mai e la înălțimea Renașterii, din punctul de vedere al creației, se menține totuși în marginile unei decențe desăvârșite ca meserie, pe când la biserica ortodoxă scăderea e mult mai simțită.

Spiritualul și logica decorativului bizantin, din cele câteva monumente mari, și chiar naivitatea primitivilor noștri zugrăvi, este de o superioritate nu numai artistică, dar și ca meșteșug, mult mai ridicată, de cât vopsiturile cu glanz ale bisericilor recent ridicate. Atât „Tătărăscismul” care era un reflex palid și hibrid al spiritului Renașterii, trecut prin Moscova, (și cari spre nenorocul nostru a lăsat sumedenie de prozești) cât și „bizantinismul de salon” al lui Lecomte de Nouy, (cu toată superioritatea lui tehnică) au deviat și îndepărtat spiritul bizantin, cari tot mai licăria pe ici pe colo

SOROCEANU: POETUL BACOVIA

Salonul Oficial

1) Rampa 17 Mai 1926.

la zugrăvii noștri bătrâni, dar mai ales bizantinismul academic al unor „meșteri”, de poze de panoramă” cari hălăduesc peste tot locul cu gloata lor de ucenici cu jablon, unită și inconștiență unor zugrăvași improvizăți și cu rapacitatea negustorilor de odoare bisericești și de ico-nițe glănțuite și „aurite cu bronz”, au trivializat într-un mod barbar — arta noastră sacră Bizantină.—„Unica artă decorativă murală de pe suprafața pământului, cari a stat la baza chiar a Renașterii”.

Pe ici pe colo, când vre-un pictor mai de valoare, îndrăznește să se apropie de vre-o biserică nouă de zugrăvit, e îndepărtat cale de kilometri, de starea de ignoranță în cari se află, comitetul bisericii în frunte cu preotul (de multe ori chiar cu episcopul), care nu-l poate aprecia față de altul mai slab, și cari fatal îi face o concurență neceală mai întâi ca preț. Căci pentru ast-fel de „comisiuni” oferta cu prețul cel mai ieftin e cea bună, — și e decisivă!

Avem multe chiar în București, dar mai ales unul recent minunat de caracteristic pentru cele spuse mai sus.

Câte talente frumoase cu reale inclinații pentru decorativ, nu sunt astfel împiedecate de a lucra pentru această artă așa de pipernicită și înjosită acum!

Mai întâi—cum spune d. Crainic—Ministerul va trebui să numească o comisiune de specialiști: arhitecți, pictori, sculptori, cari singurii să aibă precădere de a elibera și controla autorizațiile de pictori bisericești. Cred însă, că dreptul acestei comisiuni ar trebui extins astfel, ca la ori și ce lucrare nouă sau de reparat, să aibă cuvântul hotărâtor. Rolul ei ar fi nu numai de sfătuitoare a comitetului local ci și de control, de specialitate.

Tot ea ar trebui să și recepționeze lucrarea terminată.

Dar paralel cu aceste mijloace, cari ar viza mai mult actualitatea rămâne de pregătit viitorul cât mai frumos al acestei arte.

„Academia de arte bizantine” anunțată de d. secretar general (pentru care am fost consultat și eu acum trei ani de fostul secretar general d. Ispir, și căruia i-am prezentat și un proiect de organizare) ar trebui să fie nu numai o școală de o specialitate oarecare, ci un „adevărat focar de apostolat religios și artistic”.

Ea va da roade, după felul cum va fi întocmită și susținută, dar mai ales, „spiritul” ei va depinde în primul rând de profesorii cari vor indica și limpezi drumul viitoarelor generații de pictori bisericești.

Nu ne putem însă stăpâni o rezervă, provocată de surprizele cu care ne lăbește încontinuu mentalitatea de după război. Arivismul cari, neputând face preocuparea de căpetenie a specialistului, închis în turnul lui de fildeș — a indicat și în acest domeniu cazurile lui concrete, de oameni ai timpului. Prin sâr-guința unor maștri aglomerăți de comenzile unei oficialități amatoare de paradă, prin antreprenorii restauratori de monumente, specialiști în consumarea a vagoane de bureți pentru spălarea fumului de lumânări de pe pereți, și prin zugrăvașii „turtă dulce” cocoloșiți între sutanele unor curioși monahi, arta noastră bisericească — aparent activă — își caracterizează epoca de decădere plastică și agonie sufletească.

Cum au ajuns acești diverși „meșteri” să se impue atenției oficiale e lesne de înțeles.

Autorul poeziei de dureroasă satiră „Capitala” din Hiena o știe de mult...

MENTIUNI CRITICE

IONEL TEODOREANU: La Medeleni-Hotarul nestatornic; roman; ed. „Cartea Românească”.

Trebue să-mi acordați această derogare de tact. Am cântărit totul și am ajuns la aceeași hotărâre. Trebue. Știu, nu e deloc frumos ceea ce scriu în pragul acestei cronici, în care nevolnicul meu entuziasm se frământă și nu-și găsește aripi la înălțimea bucuriei prin care a trecut dealungul acestor pagini de primăvară și de mireasmă ale romanului lui Ionel Teodoreanu. Dar dacă ați fi străbătut, dimpreună cu mine, aceste pajști cerești ale unui paradis al copiilor, dacă v-ați fi încântat de jocurile și de cuvintele, de „nebuniile”, într-un cuvânt, acestor îngeri rătăciți printre oameni, dacă v-ați fi minunat de extraordinara lor inteligență, de fantezia lor inventivă, de inima lor și îndărătnică și bună, de sufletul acestui „diavol amaric” care este Olguța și care sub aparențe de anarhic personalism, ascunde cel mai serios, cel mai tenace și cel mai emoționant dintre suflete, dacă mai ales, trecând prin mica dramă a despărțirii lui Dănuț, de Medelenii copilăriei, după trista lui călătorie spre București ați fi poposit pe marginea acestei gropi a bătrânului om de curte, moș Gheorghe, vizitiul ce sfârșește înconjurat de dragostea boierilor și a dudușei și ați fi lăcrămat ca Olguța, în fața trăsorii părăsită de miraculosul ei Automedon, — ei bine, atunci, în ciuda protocolului, v-ați fi călcat pe inimă și ați fi ales o hotărâre la fel cu a mea.

Căci nu putem începe această cronică, fără să ne împotrivim, din răspuțeri, a celui val de barbarism critic, care în fața poeziei își vâra degetele în ochi, când ar trebui să se descopere, acelea metehne — belferismul, căruia spunându-i pe nume, ne mulțumim, pentru astăzi să-i consemnăm, în așteptarea altor zile, măcar existența. Poate că indignarea nu e o bună sfetnică în ale stilului. Se poate. Dar scriind despre Ionel Teodoreanu vom face la fel cu micii lui eroi care vânează, în acea admirabilă—simbolică—scenă, hidoasă broască a iazului, în care s'a culbărit sufletul veninos al Fiței Elencu — și vom trimite o săgeată înspre cronicarul pitit în sumbrul subsoil, unde și fierbe apa sălcie a neînțelegerii în materie de poezie. Vai! de un astfel de foileton a avut parte și admirabila carte a lui Ionel Teodoreanu!

„Ce adânc sunt sorții noștri chibzuși.
De sfetnici-mari cu creieri jugăniși
Și Strâmbă-legi — maimuțe...”

Intr'un articol viitor ne vom încerca să schițăm, normele de educație după cari s'ar putea crește noile generații de proești, ca să poată avea o mai clară înțelegere și un legitim entuziasm față de artele menite să împodobească casele sfinte în cari propovăduesc.

Dar să nu zăbovim. A fost ca o datorie de conștiință. Trebuia însemnat acest loc pentru viitoarele reveniri. Să părăsim indignarea și să luăm, pe îndelete, drumul dela mijloc.

Rareori am înțeles mai bine, ca astăzi, după miraculoasa lectură și prin ceața fireștii indignări, cuvintele lui Alain: „Elogiile excesive, iată singurile erori ce se cunosc în lumca literară”.

Intr'adevăr! romanul lui Ionel Teodoreanu n'are nevoie de-un astfel de alai. Fiind un permanent motiv de încântare pentru lector, Medelenii nu sunt mai puțin o carte prea bogată în sugestii, o temă pentru nesfârșite variațiuni critice,

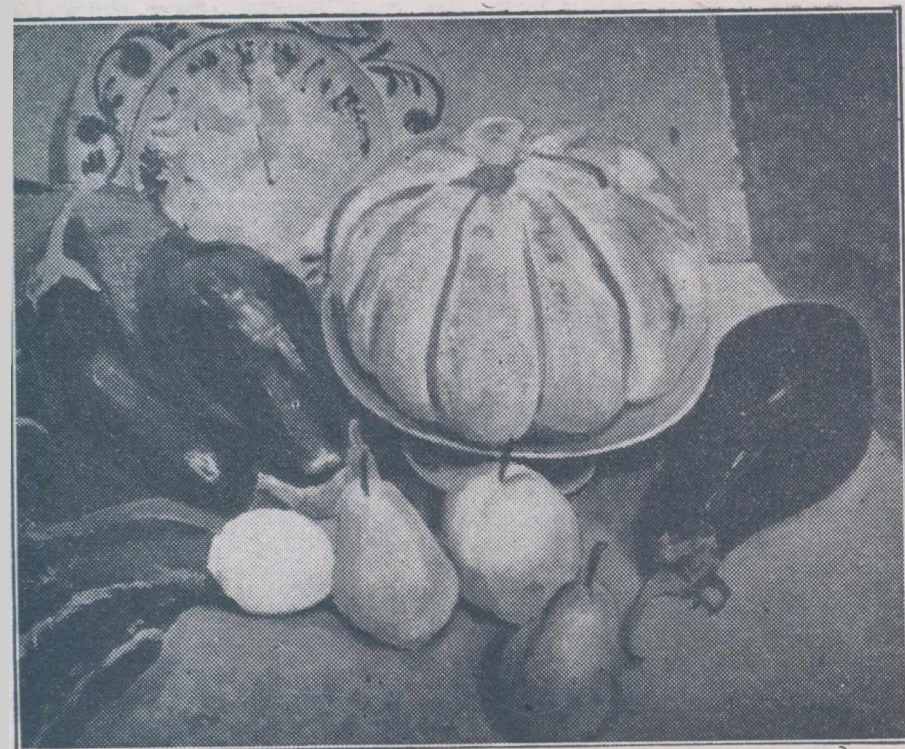

Ionel Teodoreanu

o construcție solid articulată, un domeniu pe'ntinsul căruia unul din cei mai tineri dar dintre cei mai iscuși ingineri hotarnici a realizat una din cele mai ferice parcelări în materie de roman.

Căci iată ceea ce trebuie gravat chiar pe frontul acestei cronici. Ne aflăm nu numai în fața unui necurmat izvor de exaltare lirică, cu toate peisagiile-i sufletești sau din natură pe care arta lui Ionel Teodoreanu le zugrăvește cu o paletă măiastră, dar ne aflăm în fața unei lumi, cu variațiunile ei sufletești, cu precizări de mediu și de caractere, o familie de suflete care crește și se înfrățește în bucurie în măsura în care familia de arbori a lui Jules Renard se înfrățește în tăcere. Nu e numai o lume de copii, cu miraculosul acela nevinovat și de basm, care apropie atâtea din șotiile sau expedițiile micilor eroi, de feeria lui Tytyl și Mytyl din „Pasărea albastră” a lui Maeterlinck. Dacă de atâtea ori, începând chiar din pragul romanului cu scena așa de minunată a smeului lui Dănuț, în care plasticizarea acelu „elan vertiginos și nostalgic al unui suflet tânăr” pe care-l satisface urcarea unui smeu și despre care vorbește Irjo Hirn în „Jocurile de copii”, ne-a îndemnat — suprem o-

D. PHEREKYDE: NATURA MOARTA

Premiat

Salonul Oficial

giu pentru o carte de literatură — să citim capitolul smecului din amintitul tat și formulările științifice, cu o așa minunată intuiție artistică realizate paginile dintru'nceput ale lui Ionel Teodoreanu — dacă de atâtea ori, zic, cem pe lângă liziere de basm, pentru că orul, ca și micul său erou, posedă o mecată turbincă, din care-și scoate unile, dacă atâtea pasagii trebuie scormorate ca tot atâtea poeme în proză ctate în culori de flori și fructe, dacă uziunile lirice ale scriitorului — mără ce-l apropie de linia Giraudoux-iteil, în Franța, iar la noi de Minules — dau cărții nu știu ce altoire de sodie cântată paralel cu viața ce se fășoară, dacă, într'un cuvânt navigăm apele unui somptuos fluviu de poezie de încântare lirică — romanul se infiează metodic și solid pe temelile a-tea de grație, svelt ca o grădină a Semamidei, vecină cu eterul și totuși cu lacini smulse din pământul pe care l-a at după dansa,

i este o dublă victorie în această bintă a lui Ionel Teodoreanu. Și pentru romanul românesc care-și adăogă rândul: cu un element așa de prețios și pen- autor, în special.

line a urmărit ascensiunea lui Ionel Teodoreanu își aduce aminte cu o deose-ă înduioșare de acele nu tocmai de- tate timpuri ale debutului său, în care iureș de imagini se exercita în vede- viitoarelor sboruri. Era un amestec culori și de metafore care mergeau în rginea „Istoriilor naturale” ale lui es Renard iureș pe care scriitorul, s'a dovedit, mai curând de cât se pu- bânui, un spirit matur, l-a ordonat și anexat, cu timpul, noilior sale între-nderi. Nuvelele ce urmau, „Ulița copie-iei”, „Vacanța cea mare” păstrând a- ea din brațele de flori ale debitului i metaforic, zămisleau un suflet de a-escent, cu mijirile-i pline de poezie cu răsăriturile de dragoste, în analiza ora Ionel Teodoreanu trecuse deja, pt un tânăr maestru. Și iată-l astăzi plin roman.

etitorul care cunoaște Medelenii d-lui

Teodoreanu va înțelege de ce în cronică aceasta, cu toată bunavoința noastră, rămânem totuși, permanent, să dăm târ-coale acestei minunate opere. El știe că este din cale afară de greu și poate inutil să rupem, printr'o povestire în ritm te- restru, această desfășurare amplă de ex-istențe, ce se petrec în raiul Medelenilor și în spațiul însorit al unei vacanțe de vară.

Și apoi ce-am putea spune mai mult, peste treptele acestui scris prin excelen-ță dialogat, despre sufletele acestor copii care fiecare își are firea lui distinctă. Croniciarul despre care anunteam mai a-dineaori și care ne supărase în trecut, era cu deosebire îngrijat de latura edu-cativă din acest roman. Dar Olguța, cu toate îndrăznelile ei de cugetare, cu tot adorabilu-i omism este un suflet ales. De n'ar fi să remarcăm — două laturi de altminteri importante — de cât dra-gostea ei pentru bătrânul vizitiu, moș Gheorghe și deferența, delicatețea căreia nici nu-i trece prin minte să jicnească pe Monica, copilul orfan, frumosul îngeraș găzduit pe vară în casa Medelenilor, când fratele ei Dănuț îi este un permanent cal de bătae, și tot am înțelege calitatea su-fletească a Olguței. Vine însă ziua acelei dureroase hotărâri ce urmează vizitei un-chiului lui Dănuț, acel adorabil Herr Doktor, pitoresc personaj, ca de altfel mai toate personagiile romanului lui Ionel Teodoreanu. Herr Doktor vine dela București și desprins de mult de mediul moldovenesc, face o îndârjită critică a-cestui mediu, pentru că în cele din urmă învingând împotrivrile firești accentuate ale d-nei Deleanu să decidă familia să-i lase în grijă creșterea lui Dănuț, pe care îl ia cu sine la București. Ajuns aici, tre-bue să recitiți acele scene de o savoare și comică și gravă, dar mai ades ome-nească, în care tot sufletul de soră iubi-toare al Olguței se dă pe față. Ea nu ad-mite să i se ia fratele din casa părintea-că și supărarea ei, pentru că n'a fost și ea consultată și întrevederea cu d. Deleanu și ancheta ce conduce pentru că să se lă-murească e una din cele mai înduioșă-toare scene din roman. Sub aparența de inchiizitor în miniatură, încrunțat și po-

somorât, presinți lacrimile care întârzie, din orgoliu. Copilul acesta evoluiază su-fletește, cum evoluiază și candoarea su-fletească a Monicăi, micul înger blând, terorizat de propria-i adorație pentru Dănuț, cum evoluiază acest Dănuț, tip prin excelență reflexiv, interiorizat și timid, voluntar tenace, într'un cuvânt. Iată enunțate, așa dar, acele însușiri care fac din povestirea aceasta a Mede-lenilor, un roman și încă unul din cele mai bune pe care le avem. „Ceeace de-signă romanul și-l ține în picioare, este fără îndoială această trecere dela copi-lărie la maturitate, care e ca și istoria intimă a tuturor sentimentelor și a tutu-ror cugetărilor noastre”, spune într'un loc Alain. Adevăruri care se verifică în-tru totul în această vastă monografie a Medelenilor, în care, ca să utilizăm o altă admirabilă imagină, a aceluiaș, fiecare ius își desemnează forma ca și căinile în iarbă.

Cum însă nici în planul nostru, nici în mijloacele noastre nu stă scris să stăruim asupra frumuseților în parte ale acestui roman șicum nu ne e dat să reconstituim atâtea din scene a căror enumerare sin-gură constituie un veritabil cortegiu de delicii, nu vom spicui ca să favorizăm pe una în dauna celeilalte, deși o neînfrana-tă dorință ne îndeamnă să ne amin-tim iarăși de vizita micilor prichindei, la căsuța albă a lui moș Gheorghe, de ido-latria bătrânului vizitiu de curte pentru dudușa Olguța, căreia îi face zestre din banii lui, din cari cumpără mătăsuri — cari au să se taie — și le strânge în brașoveanca lui primită în dar dela bă-trânii beieri — admirabilă transmisiune sentimentală între stăpâni și țărani — de impresionanta agonie a bătrânului vizitiu, și pentru că suntem aici, de minunata pa-gină care este testamentul lui moș Gheo-ghe pe care l-am dori transcris ca atâtea alte pagini de omenesc și poezie.

Dacă romanul d-lui Ionel Teodoreanu este o foarte serioasă monografie al u-nui ținut sufletesc, care de azi înainte își are locul fixat în geografia romanului românesc — așa cum Armadia din „Ion” al d-lui Liviu Rebreanu și-l are mai de demult. „La Medelenii” este în același timp și mai presus de toate o binefacere su-fletească, o fântână de întinerire pentru inimile iubitoare de frumos.

Iată pentru ce trebuiește întâmpinat cu entuziasm.

CONSTANTIN KIRIȚESCU: Istoria răz-boiului pentru întregirea României, 1916—1919, ed. II-a refăcută în întregime și mult adăogată; (în 3 volume), vol. I, ed. Casa Școalelor. Atelierele „Cartea Românească”.

Nu cred să exagerez afirmând că marea epeocă a războiului nostru pentru întregirea neamului, își află, acum la curând împlinirea unui deceniu, cel mai frumos monument de comemorare în acea-stă operă, așa de metodică și așa de utilă a d-lui Constantin Kiriteșcu. Ajunsă în așa de scurt timp la a două ediție, sacra-tă între acestea, în 1923, cu unul din pri-miile ei, de Academia Română, „Istoria Războiului” a d-lui Kiriteșcu e întâia încercare de coordonare sistematică a tu-turor informațiilor cu privire la răz-boiul nostru. Deși refăcută în întregime și pornită pe trei volume, grație materia-lului documentar, sporit în răstimpul de la prima ediție și până astăzi, în ansam-blul ei, lucrarea d-lui Kiriteșcu, operă de știință în priunul rând, nu scapă

din vedere cu toată marea ei utilitate, scopul pentru care e scrisă, intențiune lapidar formulată în rândurile preliminarilor ale lucrării și subliniate, pe bună dreptate în raportul academic, la premiere:

„Lucrarea de față este o lucrare de sinceritate. Războiul nostru a avut aspecte deosebite; episoade înălțătoare și triste. N-am schimbat caracterul nici unuia din ele. Le-am descris așa cum au fost, cum le-am văzut sau gândit, cu părțile lor luminoase și cu umbrele lor. Am dispregiuit falsificările voite, infloririle meșteșugite, frazeologia mincinoasă. Pentru aceste cuvinte, povestirea n'are peste tot aspectul unei epopei glorioase. Citirea ei va deștepta adeseori mândrie, alte ori însă umilire și amărăciune. Așa a fost istoria noastră de veacuri. Dar cunoștința exactă e necesară, în orice materie; în istorie ca și în știință. Ea ne îngăduie să avem ideile juste; de ea atârnă rectitudinea acțiunilor noastre; numai mulțumită ei, putem să depărtăm formarea de idei false, izvorul cel mai fecund și cel mai obișnuit al greșalelor. De aceea, oricât de neplăcut și supărător pentru persoane, oricât de jienitor pentru amorul nostru propriu național, ar fi uneori adevărul, l-am spus cu curaj.

Așa am înțeles că trebuie să se facă operă patriotică; patriotismul adevărat nu constă în lingușirea amorului propriu național și în mistificarea adevărului”.

N'am fi zăbovit în acest copios dat, dacă în rândurile lui nu se cuprinde mai mult de cât un crez de circumstanță. O operă care mărturisește din chiar pragul ei, aceste nobile gânduri singurele în drept să călăuzească și pe omul de știință și pe educator, nu poate fi decât o operă profund educativă. Ceeace și este cu prisosință „Istoria Războiului” a d-lui Kirițescu. Scrisă pentru marea publică și pentru tineret, și pornind dela acest îndreptar așa de sincer formulat de autorul ei, „Istoria războiului”, trebuie să devie cartea auxiliară a educației școlare și cetățenești — lăsată prea multă vreme, în materie de informație istorică, pe seama producțiilor falsificate, moșteniri ale unui greșit romantism care a făcut ravagii în cultura românească.

Volumele I cuprinde două părți: „Originile și pregătirile războiului” și „Campania din 1916” care se încheie cu sfârșitul Campaniei dobrogene.

În prima parte, după câteva considerațiuni de ordin general privitoare la justificarea războaelor, ea semne de vitalitate a popoarelor, autorul face un succint dar necesar excurs retrospectiv al Iridentei române. Se trec în revistă fazele istoriei Românilor, în diferitele lui așezări provinciale ca și încercările de dezrobire întreprinse în decursul istoriei și se stăruiește în deosebi asupra perioadei neutralității și pregătirii războiului nostru. Pentru cetitorul care a trăit acele timpuri — și cine nu și le amintește cu o justificată melancolie — reconstituirea acelor frământări neutrale au o savoare specială. D. Kirițescu trasează un tablou veridic al atmosferei de corupțiune, de suspiciune, de entuziasm ca și de enigmă al zilelor de acum un deceniu.

În partea a doua e însăși Campania noastră din 1916, dela ofensiva română în Transilvania, prin căderea Turcucaei — „o lecție aspră” cum îi zice pe bună dreptate autorul — prin încercarea de la Flămânda și până la ruperea frontului dobrogean, ocuparea Constanței și sfârșitul campaniei dobrogene în mijlocul acelei atmosfere de inferioritate națională și de deprimare sufletească pe care atârnă dintre noi am trăit-o.

Dacă ar fi să aduc un slab elogiu acestei cărți care se recomandă prin do-

VASILE ALECSANDRI

(1821 - 1890)

În istoria unei literaturi găsăm scriitori ce au creiat epoci literare marcabile în vremea lor; și față de care posteritatea a fost destul de vitregă, dându-le cu totul uitării, sau desaprociind pe nedrept valoarea activității lor. Sunt cazuri cunoscute în literatura franceză de exemplu; unde totuși cultul pentru trecutul literar este mult mai cunoscut decât aiurea.

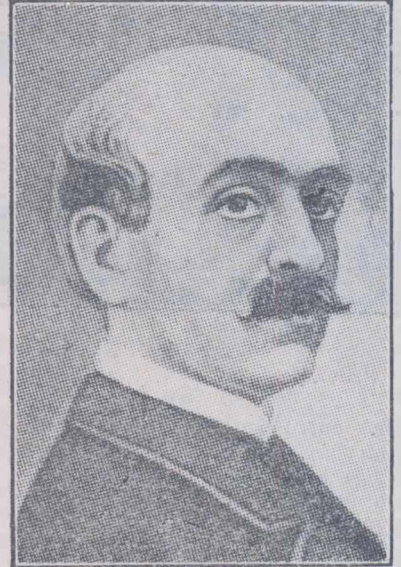
În literatura românească atât de nouă și de săracă, cele câteva personalități consacrate de spiritul public și de critică sunt de origină recentă și asupra lor nu s'au făcut încă studii serioase care să scoată în evidență originalitatea scriitorului și influența exercitată asupra contemporanilor sau a epigonilor. Exemplul cel mai clocvent ni-l oferă poetul V. Alecsandri. Acest scriitor atât de mare în vremea lui a ajuns astăzi să fie pe nedrept criticat în arcolole ușoare și superficiale, de acei care nu cunosc încă opera sa și izvoarele de inspirație ale poetului. În afară de studiul magistral al d-lui Ch. Drouhet: în care se arată influența literaturii franceze asupra lui Alecsandri, evidențându-se în același timp și partea originală a scriitorului; nu s'a scris încă nimic temeinic despre opera bardului dela Mircești. Pentru a documenta această afirmare, voi aminti că nu avem până acuma nici măcar o ediție critică a operelor sale.

În asemenea caz vine foarte ușor pesimismul în apă tulbură decrtați de gazetele cotidiene mari critici, să vorbească cu atâta ușurință de valoarea discutabilă a cutăre opere a poetului, sau de origina sa evreiască.

Desigur dacă vom aprecia bagajul literar a lui Alecsandri din punctul de vedere strict estetic, nu vom găsi nici o operă care să poarte pecetea genialității creatoare, sau ausweissul de liberă circulație în patrimoniul literaturii universale; după cum același caz s'ar putea aplica și la atîția poeți din literaturile străine care totuși persistă să fie considerați de mari poeți, de întreaga intelectualitate literară a țării lor.

Dacă astăzi admiratorii lui Alecsandri au scăzut cu totul ei vor mai scădea

încă, până se va găsi cineva care să stădieze cu profunziune valoarea în timp în granițele restrinse ale scrisului românesc a operei sale literare care a dăruit posibilitate de largă dezvoltare și înflorire urmașilor, Alecsandri n'a avut de gura genialitatea unui Dante sau Enescu, pentru a putea crea o limbă poetică, necesară creațiilor superioare în schimb a reușit cu ajutorul poezii populare să întemeieze o limbă literară armonioasă de care s'au folosit toți poeții de după el.

Vasile Alecsandri

Poetul Alecsandri a fost al epocii sale el a vibrat și melodiata lira sa la ori frământare și preocupare a vremii sale și ea atare trebuie judecat și apreciat numai în prizma timpului său. Ușurătoare cu care și-a risipit în toate părțile inspirația sa poetică l-a împiedecat de cizelarea unei opere de maturitate. Trecutul său se resimte de graba și necesitatea crințelor vremii.

De acest fapt și-a dat seama și Alecsandri către sfârșitul vieții sale când locuie în străinătate. Într-o scrisoare adresată unui prieten el spunea că are de gând să refacă tot ce a scris și să publice o nouă colecție de poezii intitulată „zile cu soare”. Vedem dar că însuși poetul nu era mulțumit la bătrânețe poeziile sale și dorea să le refacă. De gur își dădea seama de superioritatea care ajunsese poezia românească. Eminescu și ar fi dorit să-și revizuiască opera care nu mai corespundea cu progresul timpului.

În activitatea literară a lui Alecsandri putem urmări și activitatea sa politică culturală. Toate faptele săvârșite de el în alt domeniu au găsit răsunet și în cel literar. Este dar inutilă mai schișa biografia sa dacă încercăm să reprezentăm evoluția cronologică a operei.

Intors în țară dela Paris, în 1839, unde își completase cultura literară, citi cu pasiune pe scriitorii mari ai epocii din care se inspiră în operele sale mai târziu; Alecsandri începe să scrie proză pentru „Dacia literară”, comence pentru noul teatru românesc înființat atunci. Revoluția dela 1848 al cărui organizator era, îi prilejuește o seamă de poezii cu subiect patriotic; după cum războiul pentru neafirmare din 1877

cumentare și sinceritate, așa spune, de pildă că ea suplânește într-o admirabilă sinteză toate sursele de informație dintre care atâtea au trebuit să fie verificate. O bogată bibliografie care precede volumul ne arată dealtfel seriozitatea documentării d-lui Kirițescu și justifică și meritele și succesul acestei opere.

Iată de ce trebuie subliniate toate îmbunătățirile de ordin tehnic pe care d. Kirițescu le-a adăos lucrării sale. Ediția aceasta apare ilustrată și cu suficiente planșe pentru cetitorul dornic să urmărească fazele luptelor.

Minunată sinteză — detaliată — a războiului nostru, coordonare sistematică care dă lucrării toată înfățișarea unei opere de știință, prin simplitatea povestirii și prin spiritul de sinceritate ce-o călăuzește „Istoria Războiului” a d-lui Kirițescu, binemerită simpatia de care s'a bucurat în masa mare a cetitorilor și-l îndeamnă să continue în aceleași perfecte condițiuni, celelalte volume ale trilogiei războiului nostru.

nizează subiecte pentru acele poezii alefite de vitejia dorobanțului dela vna intitulată „Ostașii noștri“. Faptele străbunilor găsesc răsunet în câteva me istorice „Dumbrava roșie“; „Dan itan de plai“; „Sentinela României“ și în piesele „Cetatea Neamțului“ „Despot Vodă“.

dar opera cea mai importantă a lui eșanuri a fost colecționarea poeziilor. scut în spiritul școalei romantice care era cu atâta entuziasm cântecele orului și îndemnat desigur și de Ale-Russo. Alecsandri adună începând 1842 când face călătoriile prin mun-poezii populare; le „îndreaptă“ așa o făceau și culegătorii din Franța, care Alecsandri i-a cunoscut; și apoi zintă opera în fața străinătății.

ăsunetul mare de care s'a bucurat astă operă a lui Alecsandri în străină- ne-o dovedește în primul loc tra-erile care s'au făcut din ea în: fran-ște, englezește, nemțește, italienește; i și aprecierile elogioase ale folkloris- r străini.

ela operele lui D. Cantemir și P. or nici o scriere românească n'a gă- un mai mare răsunet printre învățații . Apus, ca modesta colecție de folklor i Alecsandri.

din acest punct de vedere Alecsandri esizat spiritul timpului și a dat la me o operă pe care putea mai repede o întreprindă istoricii de atunci: Ko-iceanu, N. Bălcescu sau criticul cu țătire filologică apuseană Alecu so.

vinuirea adusă mai târziu de folklo- i specialiști și nespecialiști asupra mbărilor introduse de poet este cu t mai prejos de meritul ce-l are eșandri de a fi publicat pentru prima i la noi, o colecție de poezii populare. de înviuirea acestor poezii ale po- ului, alcătuite într-o limbă atât de și de frumoasă, Alecsandri scrie o e de poezii culte, cunoscutele „Doine ăcrămioare“; „Legende“ etc., care fost așa de bine primite de publicul or de pe acea vreme și care la ul lor au servit ca model pentru ași. Când se va studia la noi mai larg influența poeziei populare asu- operei poetice a lui Alecsandri, vom i posibilitatea să vedem cât de folo- ure a fost această înrăurire asupra țăriei sale.

n vasta operă poetică a lui Alecsan- posteritatea poate selecționa câteva ii care să rămână oricând ca măre- e generațiilor viitoare. Acele bucați, înțeles, nu fac parte din categoria irațiilor ocazionale și în același timp itoare ei sunt cele câteva tablouri ești ale meagurilor românești vor fi totdeauna frumoase și nemu- re pe acest pământ binecuvântat de inzeu.

stelurile lui Alecsandri împreună roza descriptivă a lui Odobescu și veanu formează o geografic pito- ză a țării noastre ce poate avea pen- noi același interes pe care îl au ru Ruși descrierile lui Gogol și henieff, indiferent de măestria artis- în care au fost înfățișate.

neîntrecut pastelist al pământului inesc, un entuziast și fericit educator mal pentru tineret; așa găsesc mai vit a desprinde caracteristicele ac- iții literare a lui Vasile Alecsandri.

GIL. CARDAȘ

SPICUIRI BIBLIOGRAFICE

— OPERA, ediții:

Farmazonul din Hirliu. Comedie în trei . Iași, 1840.

2) Buchetiera dela Florența în „Dacia lite- rară“, Iași, 1840.

3) Cinovnicul și modista. Comedie într'un act... Iași, 1841.

4) K. K. Iorgu dela Sadagura sau Nepotu-i salba dracului. Comedie în trei acte, Iași, 1844.

5) Creditorii. Comedie 1 act, Iași, 1845.

6) Un rămășag. Comedie 1 act, Iași, 1845.

7) Peatra din casă. Comedie cu cântece în 1 act, Iași, 1847.

8) Deșteptarea României (1848). Foaițe volante.

9) Protestație în numele Moldovei, a omenirei și a lui Dumnezeu, Iași, 1848.

10) O nunță țărănească. Scene naționale în 1 act, Iași, 1850.

11) TEATRU ROMINESC. REPERTORIUL DRAMATIC. Tom. I. Cuprinde piesele: Iorgu de la Sadagura, Creditorii, Iașii în carnaval, Rămășagul, Piatra din casă, Nunta țărănească, Scara miței, Șoldan Viteazul, Mama Anghelușa doctoroia, Herșcu boccegiul, Chirița în Iași sau două fete ș'o neneacă, Crai-nou, Doi morți vii, Chir Zuliaridi și Chirița în provincie. Iași, 1852.

12) Poezie roumane. Les dofnas. Poésies mol- daves de V. Alecsandri. Traduites par I. E. Voi- nesco, Paris 1852-53, ed. II, Paris 1855.

13) Poezii populare. Balade (cintice bătrânești) adunate și îndreptate. Partea I. Iași, 1852, Par- tea II. Iași, 1853. Traduceri din această colec- ție: în limba franceză cu o introducere de A. Ubcini, Paris, 1855. În englezește de H. Stan- ley, Rouman Anthology, Helford, 1856. În nem- țește de W. v. Kotzebue, Romänische Volks- poesie, Berlin, 1857 și Schuller, Rumänische Volks- poesie, Hermannstadt, 1859.

14) Doine și lăcrămioare, 1842-1851, Iași 1853.

15) Aceas operă adăugită cu SUVENIRE și MĂRGĂRITĂRELE. Paris, 1853.

16) Potpuri literar de V. Alecsandri și M. Millo, Iași, 1854.

17) Balade (cintice bătrânești) I-II, Iași, 1855.

18) România literară, foaițe periodice sub di- recția d-lui V. Alecsandri. Anul I, Iași, 1855.

19) Moldova în 1857. Foaițe volante.

20) Păcală și Tindală. Dialog politic, 1857.

21) Cetatea Neamțului sau Sobietki și plășii romini. Tablou istoric în 3 acte, Iași, 1857.

22) Salba literară... Iași 1857.

23) Vioara teatrului rominesc. Culegere de cintece și cuplete publicate de Luchian. Iași, 1857.

24) Clevetici ultra-demagogul și Timofte Na- pollă ultra-retrogradul, Iași, 1861.

25) Repertoriul dramatic, Iași, 1863, Tom. I-II.

26) Doine și lăcrămioare. Suvenir și Mărgă- ritărele. Ed. II, Iași 1863.

27) Gramaire de la langue roumaine par V. Mircesco... Paris, 1863.

28) Poezii populare ale rominilor, adunate și întocmite... Buc., 1866.

29) Millo director sau mania posturilor, Cer- năuți, 1867.

30) Hartă Răzeșul. Operetă comică într'un act. Iași, 1871.

31) Dumbrava roșie (1497), poem istoric. Iași, 1872.

32) Opere complete. Poezii (vol. I—IV), Tea- tru (vol. I—V) și Proză (1 vol.). Buc., Sococ, 1875.

33) Opere complete. Vol. I: Poezii; vol. II: Proză; vol. III—IV: Teatru. Edit. Minerva, Buc., 1904—1908.

34) Opere complete în editura bibliotecii pen- tru toți. Buc., Alcalay.

35) Poezii lirice, 1840—1859, Vălenii de munte, 1909.

36) Ostașii noștri. Poezii, Buc., 1878 și ed. II, Buc., 1880.

37) Despot Vodă. Legendă istorică în versuri, 5 acte și 2 tablouri, Buc., 1880.

38) Fintina Blanduziei. Piesă în 3 acturi și în versuri. Buc., 1884.

39) Ovidiu. Dramă în 5 acturi și în versuri, Buc., 1890.

40) Trei convorbiri cu Napoleon III. Ploști, 1908.

41) Scrisori către Maiorescu, Negruzzi, etc., editate de I. Chendi, Buc., 1904.

42) Lettres inédites du poètes roumain V. Alecsandri à Edouard Grenier, Paris, 1911. Tra- ducere rominească: Scrisori inedite, Bibl. pen- tru toți, Buc., Alcalay.

„SALONUL OFICIAL“

Sala Șt. Dimitrescu

VI

Deși aici stau laolaltă firi așa de o- puse, sala aceasta ni se pare a fi — după ceia a lui Pallady—cea mai armonică și mai unitară.

E încă o dovadă că, în artă, nici di- versitatea temperamentelor, nici aceia a manierelor nu împiedică urmărirea și atingerea aceluiași ideal.

Ci dimpotrivă.

Să nu întârziem, însă, cercetarea noa- tră.

MICHAELA ELEUTHERIADE

ce pentru noi o necunoscută. Poate o de- butantă, Natura d-sale moartă ne-a re- ținut, totuși, privirea prin excepționale calități, cari, ni se pare, sunt mai mult de ordin emoțional, de cât de ordin tech- nic.

Cu un joben, două cărți și o pereche de mânuși — d-na Eleutheriade a izbutit să compue un interior, de o rară și odli- nitoare eleganță.

L. VIORESCU

nu știe să picteze. Și asta e lămurit: nu place nici acelora cari ignorează com- plect meseria, nici acelora cari zugrăvesc excesiv de bine.

Totuși Viorescu — prin neașteptatul viziunii lui, prin calitatea culoarei, prin nu știu ce primitiv și totuși clasic echili- bru în compunere — este un pictor.

Îi lipsește doar atât: o abilitate ma- nuală și o impertinență mondenă.

Când le va avea — va fi unanim recu- noscut.

C. BACALU

ne prezintă o serie de peisagii, în cari melancolizarea culorii — poate și a motivelor — pare a fi preocuparea d-sale de căpetenie.

E o atitudine, oarecum intelectuală, a- ceasta, care — socotim — nu convine temperamentului d-sale, prin excelență optimist — și necomplicat.

Iată pentru ce preferăm peisagiul d-sale cu casele albe, unde tușa vioaie răspunde unei senzații sprintene și — nicidecum alterată în laboratorul cere- bral.

D. Bacalu este — sau ar trebui să fie — pictorul impresiilor directe, ori a su- venirilor proaspete, simple, luminoase și clare.

LAURA COCEA

mult mai slab reprezentată ca anul tre- cut — și mult mai puțin unitară. Are, totuși remarcabile calități de culoare, pe cari, uneori — (poate din lipsa unei mai riguroase discipline) — nu știe să le fo- losească închiegat, potrivit unei logici cromatice interioare.

HENRI DANIEL

în al său „pahar cu spini“ și „sticlă cu otravă“ are evidente obsesiuni deca- dente.

Cu toată bizareria lor, ambele pânze interesează prin calitățile unui decorativ de o violență intimă — și oarecum re- semnata.

LUCREȚIA MIHAIL

ce iarăși la o altă răspântie. Poate la cea mai brutală din toate peregrinările d-sale.

În timpurile noastre, femeia e cuprinsă de febra masculinizării.

În toate manifestările publice — și intime — ține nu numai să egaleze pe bărbat, dar să-l și întrecă.

Socotind, greșit, că arta bărbatului trebuie să resfrângă forța brută — femeia modernă s'a încăpățânat să exagereze multe diformități, involuntare, ale sexului potrivit, să le monopolizeze și să le impună clanului.

În lupta aceasta, — năbușit scrâșnitoare și fără noimă — sufletul femeii a fost abandonat pe nisipul arenei și călcat în picioare, tocmai de amazoanele cari militau mai vajnic pentru ridicarea lui.

Păstrați-vă, doamnelor, sufletul — în artă și în toate — așa cum vi l'a lăsat bunul Dumnezeu: vibrant delicat — și simplu.

Veți cârștiga, astfel, asupra bărbatului cea mai glorioasă și neclintită izbândă.

GORI MIRCESCU

expune două pânze, prea mari față de concentrarea launtrică, insuficientă.

Au totuși o tehnică vioaie și o culoare acceptabilă.

MERICA RAMNICEANU

neîndestulător reprezentată cu încercarea d-sale de portret — deși inteligent compusă.

ROMEO STORK

cu cele două pamouri, simbolist-decorative, nu ne spune încă nimic lămurit — cu toate că bănuim în ele neastâmpărul împrăștiat al unui temperament care cată să se adune și să se disciplineze.

P. DRAGOE

a făcut, desigur, un studiu tare atent în munții d-sale **Sabini**. Dar ce folos! Tabloul e monochrom până la neființă — și gol.

SOROCEANU

deși cu înalte calități de culoare, e totuși puțin cam ilustrativ în „**Omul și Primăvara**” d-sale.

În schimb silueta poetului **Bacovia**, e cel mai concentrat, mai expresiv și mai obsedant portret, din câte s'au trimis anul acesta la Salon.

ȘT. DIMITRESCU

După o neglijare temporară a cromatice — în care vremea a adâncit, cu neobișnuită îndărătnicie, problema stilului — pictorul acesta, de o netăgăduită puternică originalitate, se întoarce, veșnic proaspăt și viguros la vechea d-sale preocupare — culoarea — care a fost și

va fi suprema voluptate, și chemare, a sufletului său, — într-o veșnic aprinsă și nehotărâtă vibrație.

SABIN POP

e anul acesta mai puțin unitar ca realizare tehnică și viziune.

Poate și mai puțin adâncit, sufletește, de cât anul trecut.

Nepăsare? — sau grabă?

Ori cum, calitățile d-sale frumoase, claritatea și ritmul — calități eminemamente latine — se evidențiază, cu prisosință, și acum.

IONESCU-SIN

cu cele două portrete: „**Flăcăul**” și „**Viky**” — de un realism aproape grafic, sever și spiritual — ne dă încă o dovadă despre frumoasele d-sale dispoziții pentru frescă.

„**Tărănușul pe Olt**” — operă quasi caricaturală compusă și greoi pictată — nu are calitățile de stil ale celor trei bucați: nudul și portretele.

P. IORGULESCU

Abea dacă mai păstrează ceva din obseșiile iseriene, de cari suntem siguri — se va debarasa complet, pe măsura în care va adânci studiul culorii.

„**Natura Moartă**” și „**Mușcata**” sunt dovada drumului de eliberare pe care a pornit să pășească, frumos și vioi, artistul acesta, încă destul de tânăr și admirabil înzestrat.

L-am dori însă mai puțin grăbit — să cucerească.

N. N. TONITZA

LA CARABUȘ: revista „Așa e viața” d. N. Kirițescu

Duminică, s'a deschis teatrul de va „**Cărăbuș**”, sub conducerea d-lui Tănase care este desigur un iscusit regizor și dibaciul împrumutător al lucrărilor bune pe care le vede aiurea, adoptându-le generozitate chiar teatrului său.

Teatrul d-lui Tănase e în genre căt. Mi s'a spus, că atunci când joacă Timișoara, vin spectatori numeroși satele și orașelele dimprejur să vadă Tănase, — ceace nu se prea întâmplă trupele celorlalte, care se duc cu misiune în propagandă.

În seara de deschiderea teatrului Cărăbuș, am văzut lume foarte multă.

Revista d-lui N. Kirițescu e fără doarială cam lungă, are unele insistențe siliri de glumă, care ar putea să lăpșească. (Prea lungi scenele repetate cu zionismul și transformismul și prea lungă durată scena cu abocdarul).

Incolo, desfășurarea episoadelor, s'patică, și antrenantă Gluma ușoară, cantă și necăutată.

Foarte interesant decorul și chiar foate bogat. Începând cu berzele, care duc un nou român și sfârșind cu bătăi amintirilor, scenele se succed întriritm de spornică vioiciune.

D. Tănase e desigur comicul cel pitoresc popular. D-nele Natafița Paulescu, Marilena Bodescu, Lizica Petrescu Violeta Ionescu, sprintene, cu vervă întrecându-se să asigure succesul teatrului și izbândă revistei.

D-nii Codruț, Pisone, Dan, Șerbăne Gheorghiu au stăruit cu sinceritate variate roluri și au dat un nimerit ansamblu.

Un foarte ales număr l'au dat admbila dansatoare Ossie Rondje și dansatorul Nino.

Baletul destul de armonios, condus Rosji-Rosji, Muzica s'globeie și variat

B. CECROPID

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL.-SADIIONESCU

1. FILOSOFIE. MORALĂ.

Richet (Charles). — Știința metapsihică. În românește de Mihail Drăgănescu și P. Mușoiu. București (Tip. **Adevărul**), [1926], 63 p. Fig. Lei 50. (Biblioteca „Revistei Ideei”).

8 LITERATURĂ.

Bontea (Protoiereul Clement). — T. M. Dostoievski. Viața și operele lui. Focșani, (Tip. **Naum Gheorghiu**), 1926, 56 p. Lei 40.

Dragomirescu (Mihail). — Știința literaturii. Vol. I: Introducere în știința literaturii. Estetica literară. București, Editura **Institutului de Literatură**, 1926, 392 p. Lei 250.

Șerban (Marioara Dr. M.). — Studiu despre chestiunea shakespeare-iană Cluj, (Tip. **Viața**), 1926, 21 p.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

Caracostea (D.). — Izvoarele poemei Luceafărul. București, **Socec & Co.**, 1926, 36 p. Lei 10.

Caracostea (D.). — Studii și Materiale pentru înțelegerea lui M. Eminescu. I. Două basme necunoscute din izvoarele lui Eminescu. București, **Socec & Co.**, 1926, 46 p. Lei 15.

Negrescu (Dr. I.). — Figuri culturale din trecutul Basarabiei. Chișinău, (**Impr. Statului**), 1926, 26 p. Fig.

a) Poezie.

Ion-Hotarele (Ion Th.). — Infrângeri. Poezii. București, (Tip. **Cartea Românească**), 1926, 108 p. Lei 50.

Tulliu (Nuși). — Poezii. Original și transpunere literară. București, Editura **Societății Apostol Mărgărit**, 1926, XVI + 144 p. Lei 120. (Biblioteca națională a Aromânilor Vol. I).

b) Teatru.

Petrescu (Lucreția). — Anuța. Comedie în patru acte. București, **Cartea Românească**, 1926, 125 p. Lei 30.

Teleajen (Sandu) și **Adrian Pascu**. — Craiul Vânt. Poem dramatic în 3 acte (6 tablouri). Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 124 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 123—124).

c) Roman. Nuvelă.

Constant (Savin). — Autentice... Se vede. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 110 p. Lei 10. (Biblioteca mănătorul Nr. 128—129).

Costache Glumici. — Niță Pitpalac familia în Evropa. Noate de omniat. București, **Universul**, 1926, p. Fig. Lei 30. (Biblioteca ziar **Universul** Nr. 6).

Dongorozi (Ion). — Signor Berthel Schițe. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 126 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 130—131).

Rădulescu-Niger (N.). — Drama unei nerezii. Roman. București, **Cugeta** S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 280 p. Lei 55.

II. LITERATURĂ STRĂINĂ.

Tóth István. — A kulturfecskendő xent alma két részben, nyolc kép. Cluj, (Tip. **Providentia**), 1926, 9 p.

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUCĂ.

Hardy (Thomas). — Un caz de conștiință. În românește de H. Iuhă. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 10. (Lectura Nr. 57).

Poë (Edgar Allan). — Sistemul Dr.

*) A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

REVISTE

□ **VIATA ROMANEASCA**, 1926. Anul XVIII, April No. 4:

Gib. I. Mihăescu, La „Grandiflora”; D. I. Suchianu, Nopte pe marginea cărților (Direndal, sau Arivismul-temă literară); Otilia Cazimir, Drum de sară; Al. A. Philippide, Proclamație; Paul Zarifopol, Despre metoda și stilul lui Proust; Lucian Blaga, Ceasornicul de nisip; I. Petrovici, C. Rădulescu-Motru; Matei B. Cantacuzino, Viața, Dreptul, Libertatea; Demostene Botez, La mânăstire (Vernie.—Utrenie); Mihai D. Ralea, Discuții (Ceiace e nobil.—Artă și politețe.—Teoriile în fața faptelor.—Imoralitatea recunoștinței.—Cehov.—Invenție și justiție.—Pesimism și complexitate.—Timbrul stilului.—Intimitate și familiaritate.—Nebunia și teoria cunoașterii.—Utilizarea sinuciderilor.—Discurs de atenție; Doctor Tudor Dumitrescu, Cronica științifică (Noțiuni asupra heredității); Const. I. Vișoianu, Cronica externă (Dela L. Carno la Geneva); P. Nicanor & Co., Miscellanea (În loc de cronică politică.—Cronica drumeților: I. Petrovici, Raite prin țară; M. Sadoveanu, Drumuri basarabene și I. Simionescu, Orașe din România.—Dela redacție). Recenzii; Revista revistelor.

□ A apărut „Sburătorul” No. 4, cu articole, nuvele și poezii de E. Lovinescu, Hortensia Papadat Bengescu, Ticu Archip, F. Aderca, G. Nichita, Vladimir Streinu, Camil Baltazar, Sanda Movilă, Mia Frollo, Otilia Ghibu și cu articole critice care îmbrățișează întreaga activitate literară a ultimei luni, de E. Lovinescu, Pompiliu Constantinescu, F. Aderca, Vladimir Streinu, Tudor Șoimaru, M. Iorgulescu și Anton Holban.

MARELE PREMIU NASTUREL-HERESCU

□ Se știe că dintre premiile Academiei, cel mai important până anul acesta, când luară ființă și premii a 50.000 lei, era marele premiu Năsturel-Herescu, de 12.000 lei, înființat prin testamentul donatarului delat 30 August 1873. Premiul se acordă din 4 în 4 ani și se decernă întâia oară lui Vasile Alecsandri pentru „Despot-Vodă” în 1881 („cea mai bună carte românească dela 15 August 1876.—31 Decembrie 1880”).

„In 1885 nu s'a dat

In 1889 s'a dat lui A. Odobescu pentru „Serieri istorice și literare”.

In 1893 nu s'a dat.

In 1897 lui G. Coșbuc pentru traducerea Eneidei din Virgiliu.

In 1901 nu s'a dat.

In 1905 lui I. Sârbu pentru Istoria lui „Mihail Viteazul”, vol I.

In 1909 nu s'a dat.

In 1913 lui G. Murnu pentru traducerea Iliadei din Homer.

In 1917 (în sesiunea din 1919) lui A. Vlahuță, pentru „Poczii”.

In 1921 lui Liviu Rebreanu pentru „Ion”.

In 1925 nu s'a dat. (Academia având să aleagă între colonelul N. Condeescu și Ion Minulescu, s'a abținut).

DIN STRAINATATE

□ Krishnamurti celebrul ascet indian pe care d-na Anie Besant îl anunțase lumii întregi ca pe un nou mesia, a sosit la Paris, îmbrăcat elegant și cu șapcă de voiaj ca orice englez ce se respectă. Un teosof prieten intim cu Krishnamurti, neagă mesianismul său:

„Nu-i vorba de nici un Mesia. Nu există noui credincioși pentru că nu există un cult nou.

Krishnamurti e un ascet care de la vârsta de șapte ani a primit o educație religioasă specială azi are 33 de ani, e foarte instruit și cunoaște mai multe limbi.

Regula vieții pe care o predică adeptilor săi, și-i urmată de el este de o puritate riguroasă: alimentație vegetariană și în timpul izolarilor consacrate meditației, interzicerea de a mânca vreun aliment fierț sau gătit în vreun fel oarecare: în timpul acestor izolări, omul trebuie să se întoarcă la puritatea primelor zile ale creației, când se hrănea cu produsele pământului așa cum le producea el. În sfârșit bărbații și femeile trebuie să păstreze o castitate absolută.

„Doctrina lui Krishnamurti? Caritate, milă, unire frățască a tuturor religiilor, înfrățirea popoarelor”.

Acasta a predicat și presupusul Mesia în sala Adyar la Paris, și va predică în Anglia, peste câteva zile. La întoarcere se va opri în Italia unde se va retrage pe Monte Generoso pentru meditație și rugăciuni.

□ Primii cinci membri ai Academiei germane înființată de curând în urma unei largi discuții, au fost numiți de ministerul instrucției publice, inițiatorul fondării Academiei.

Ei sunt: Gerhart Hauptmann, Thomas

Mann, Ludwig Fulda, Arno Holz și Hermann Stehr un scriitor silezian care e cel mai puțin cunoscut în străinătate.

La referendumul organizat de revista „Die Literarische Welt” printre cititorii săi, au întrunit mai multe voturi următorii scriitori: Thomas Mann 1.421, Franz Werfel 682, G. Hauptmann 594, Reiner Maria Rilke e al șaptelea cu 384 de voturi, Fritz von Unruh al zecelea, Heinrich Mann al 11-lea, Georg Kaiser al 15-lea, Arno Holz (unul dintre academicieni) al 12-lea, Hugo von Hofmannsthal al 19-lea, Alfred Kerr al 21-lea.

E demn de remarcat că cititorii acesteia foarte răspândite reviste n'au binevoit să acorde nici un vot academicianilor numiți de ministru: Fulda și Stehr.

6 Iunie, 1716: A fost zugrumat de turci în închisoarea de poliție a lui Bostan-gibașa, învățatul cronicar muntean, Stolnicul Constantin Cantacuzino.

1920: S. Mehedinți și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale”. Răspunsul a fost dat de I. Bianu.

8 Iunie, 1848: Eliade Rădulescu și Goleștii părăsesc Bucureștii pentru a începe revoluția la Islaz.

1862: A murit în București marele bărbat de Stat Barbu Catargiu.

1920: I. Lupas și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „Nicolae Popea și Ioan M. Moldovanu”. Răspunsul a fost dat de N. Iorga.

9 Iunie, 1912: A murit la Berlin marele scriitor I. L. Caragiale.

1923: M. Sadoveanu și-a ținut discursul de recepție în „Academia Română”, vorbind despre „Poezia populară”. Răspunsul a fost dat de G. Bogdan-Duică.

11 Iunie, 1866: Ioan Sbiera a fost numit membru al Academiei Române.

1920: Sextil Pușcariu și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „Locul limbii române între limbile romanice”. Răspunsul a fost dat de I. Bianu.

12 Iunie, 1848: Apare în București gazeta „Pruncul român”, condusă de C. A. Rosetti și Vinterhalder.

tran și al Profesorului Puff. In românește de M. Straje și C. Iliescu. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 60).

Stevenson (R. B.). — Cadavre pentru disecție. Nuvellă senzatională. In românește de H. Blazian. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 64).

Bourget (Paul). — Răpirea... In românește de George Silviu. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 58).

Zola (Emile). — Bestia Umană. Traducere de Ion Pas. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 253 p. Lei 48. (Romanele celebre).

Bartsch (R. H.). — O aventură în timpul Revoluției (D-na Dorette și... natura). In românește de I. Mihalcea. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 61).

Karkawitzas (Andrei). — Vraja. In românește de N. Papamida. București, **Adevărul** [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 62).

Cehov (Anton). — Dragostea. In românește de M. Sevastos. București, **A-**

devărul, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 63).

Iuclan (Valle). — Rosarito. In românește de Al. Iacobescu. București, **Adevărul**, [1926], 31 p. Lei 4. (Lectura Nr. 59).

9 ISTORIE. BIOGRAFIE.

Balan (Teodor). — Lukian Kobilitza. Ein Beitrag zur Kenntnis der politischen Ereignisse der Jahre 1848 und 1849 in der Bukowina. Cernăuți, (Buchdruck. **Eminescu**), 1926, 15 p.

Beraud (Henri). — Ce am văzut la Moscova. In românește de A. P. N., cu un articol de D. Merejkowsky. Ediția I. București, **Universul**, 1926, 201 II p. Lei 40. (Biblioteca ziarului **Universul** Nr. 7).

Iorga (N.). — O mărturie din 1404 a celor mai vechi „Moldoveni”. București, **Academia Română**, 1926, 4 p.

Loghin (Constantin). — Anul 1848 în cultura și literatura Bucovinei. Cernăuți, (Tip. **Mitropolitul Silvestru**), 1926, 36 p.

Popa (Traian). — Documente privitoare la trecutul Românilor din vechiul scaun al Mureșului. Vol. I. Târgu-Mureș, (Tip. **Concordia**), [1926], 119 p.

a) Războiul României 1916—1918.

(Istorie, Memorii, Impresii, etc).

Hodoroabă (Preot N. V.). — Din războiul de reîntregire. Note și impresii din campanie 1916—1918. Ediția II-a. București, **Cartea Românească**, 1926, 303 p. Lei 65.

b) Biografie.

Dragnea (Radu). — Mihail Kogălniceanu. Ediția II-a întregită și prelucrată. București, (Tip. **Române U-nite**), 1926, 293 p. Lei 80.

91 GEOGRAFIE. CALĂTORII.

Adam (Ioan). — Constanța pitorească. Ediția II-a. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 288 p. Fig. Lei 60.

D. V. P. — La Constantinopol. Impresii și amintiri. Cluj, (Tip. **Fondul Cărților Funduare**), [1926], 23 p. + 1 pl. Fig.

Nansen (Fridtjof). — Spre Pol în întuneric și gheață veșnică. Traducere de B. Marian. Ediția III-a. București, **H. Steinberg & Fiul**, [1926], 493 p. Fig. Lei 16. (Căminul Nr. 185-192).

E C O U R I

ACADEMIA ROMANA

La 25 Mai s'a deschis a 59-a sesiune generală a Academiei Române. Raportul d-lui V. Pârvan, secretarul general aduce informațiuni interesante în legătură cu activitatea și planurile doctei Instituții. Spicium din acest raport aceste rânduri despre critica situației materiale a Academiei. Singură perspectiva închiderii bibliotecii (cu începere dela 1 Ianuarie viitor) și ar fi suficient motiv de alarmă într'un Stat cu cât de elementare preocupări de cultură. Ceeace nu e cazul nostru:

„Nu-mi veți lua în nume de rău dacă dela început voui spune că întâlnirea noastră din acest an nu va fi întotdeauna o senină și plăcută orânduire de treburi științifice și administrative, ci adesea un izvor de gânduri neplăcute și de îngrijorări pentru viitorul vechei și glorioasei noastre instituțiuni naționale. În adevăr chestiuni ca aceea a localului, a funcționarilor noștri, a tipăriturilor, a achizițiilor, ne vor preocupa îndelung, fără putință de a le da noi singuri soluția dorită. Academia fiind expropriată ca orice simplu particular, a sărăcit cu totul. Diferitele guverne nu au rezolvit până azi nici pentru ea, nici pentru tovarășele ei de suferință, Eforiile spitalelor civile, chestiunea revalorizării veniturilor ce aceste instituții au-șeră înainte de războiu. Iar Academia Română a rămas în spate cu Biblioteca națională a Statului român, pe care trebuie s'o îngrijească și întrețină în mare parte cu propriile ei mijloace. Comisia bugetară vă va arăta prin raport special că deficitul nostru anual la cheltuielile de întreținere ale bibliotecii va deveni chiar dela 1 Ianuarie viitor așa de mare, încât Biblioteca va trebui să fie închisă: în adevăr ei se va cifra la suma absolut insuportabilă pentru noi de 1.800.000 anual“.

MEMBRII DECEDAȚI

În cursul anului Academia Română a avut de suferit pierderi însemnate în rândurile membrilor, români sau străini, activi, onorari și corespondenți.

Anghel Saligny decedat la 17 Iunie 1925, fost membru al secțiunii științifice, fost ministru al comunicației întemeietor dimpreună cu Duca, al ingineriei românești, autor al podului de peste Dunăre;

Dr. Toma Ionescu, marele chirurg, stins în 28 Martie a. c.;

Ion Ursu, membru corespondent, profesor de Istoria Românilor la Universitatea din București, stins la 17 Oct. 1925.

Vasile Stroescu, membru de onoare din Maiu 1910, stins din viață la 13 Aprilie a. c., cunoscut ctitor cultural;

Vladimir Cavalier de Repta, stins din viață la 24 Aprilie, fost, profesor la Universitatea din Cernăuți și metropolit al Bucovinei;

Ion Slavici, marele prozator, stins la Panciu la 20 August 1925, cel mai vechiu membru corespondent al Academiei, ales din 1882, la secția literară iar la cea istorică în calitate de colaborator al colecției Hurmuzaki;

Dintre membrii străini:

Théophile Homolle, președinte al Institutului Franței și Uniunii Academice internaționale (+ 14 Iunie a. c.).

Albin Haller, membru al Institutului Franței, fost președinte al Academiei de Științe din Paris, (+ 29 Aprilie 1925).

Louis Vincent Guilouard, continuatorul operii lui Demolombe, unul din cei mai mari juriscunșulți ai Franței (+ 26 Ianuarie 1925.)

LOCALUL ACADEMIEI

Intellectualul ca și cetățeanul de rând, trebuie să aștece actualul local al Academiei, a devenit de mult impropriu savantei instituțiuni. Sporirea colecțiilor bibliotecii ca și augmentarea serviciilor dau o urgență actualitate acestei chestiuni a localului.

Sugestiunile făcute de Secretarul d-voastre General în raportul general din sesiunea trecută asupra dezvoltării ce trebuie să dăm viitorului local al Academiei au fost reluate, discutate și amplificate de Comisiunea aleasă de d-voastre pentru studierea chestiunii localului. În numeroase ședințe Comisiunea a discutat modul de distribuție a încăperilor de care Instituția are nevoie și, reformând planurile dinainte de războiu, a ajuns să stabilească un plan de distribuție, care să servească de bază concursului printre arhitecți. Comisiunea a propus și d-voastre ați aprobat în ședința dela 15 Ianuarie publicarea concursului în condițiunile pe care le va arăta în amănunte Comisiunea localului bibliotecii într'un raport special.

Publicarea concursului s'a făcut în cursul lunii Ianuarie, distribuindu-se dela Cancelaria Academiei numeroșilor solicitanți interesați, programul condițiilor concursului, împreună cu exemplarele din planurile întocmite de Comisiune, și s'a fixat termenul de prezentare a proiectelor pentru ziua de 1 Iunie curent.

Prin aprobarea dată asupra deschiderii concursului, d-voastre ați dispus în același timp ca cheltuielile ocazionate de ținerea lui să se acopere prin suma de 1.000.000 lei, neangajată, din cele 10.000.000 lei puse de Ministerul Instrucțiunii la dispoziția Academiei încă din vara anului trecut pentru începerea construcției localului Academiei.

În urma acordării celor 10.000.000 după propunerea Comisiunii localului, ați hotărât ca să se înceapă prin a se construi unul din cele două depozite de cărți figurate în planul general, pentru motive care vă sunt bine cunoscute. În cursul lunii Maiu 1925 s'a dat prin licitație efectuarea lucrării d-lor Ingineri A. Ioanovici și P. Moccia, astfel că lucrarea a putut să înceapă în Iunie. Un raport amănunțit asupra mersului acestor lucrări vă va face colegul nostru d-l G. Balș, căruia i-ați incredințat direcția construcției depozitului de cărți. Pentru desăvârșirea construcției începute, dar neterminate, și pentru continuarea lucrării celei mari, s'a alocat la distribuirea excedentelor bugetare din anul trecut de fostul Guvern, o nouă sumă de 10.000.000 lei, pentru care s'a intervenit ca să fie pusă la dispoziția Academiei“.

PREMIILE ACADEMIEI

ÎN SESIUNEA 1926

□ Bucuria secretarului general e pe deplin justificată. Anul acesta s'au depus spre premiere din opere publicate un număr îndoit de cât anul trecut. Mai mult: la subiectele date de Academie au răspuns șapte lucrări în manuscris. Se știe că subiectele date n'au tentat niciodată. D. C. Rădulescu-Motru aducea, de curând, justificate critici sistemului de premii al Academiei și acestora cu subiecte date, în special.

Cum nu putem reproduce marele număr de opere prezentate la numeroasele premii ale Academiei vom arunca pentru unele premii, câteva pronosticuri înțelegând cât de platonice rămân aceste profeții. Ar fi deajuns să ne gândim cât de inoperante au fost, anul trecut, indicațiile din public care designau la premiul național de proză pe Ion Slavici iar la marele premiu Năsturel al Academiei pe Ion Minulescu. De aceea preferințele

noastre n'au decât un titlu de curiozitate. Par a avea deci mai multe șanse:

La premiul Năsturel (4000 lei): 1) **Demetrius V.**: Fecioarele; 2) **Găvănescu** (general C): India, Ocolul pământului în 7 luni și o zi, vol. II.

La premiul didactic dr. C. Păcuraru-Bianu (5000 lei): 1) **Biculescu Marin N.**: Desenul și modelajul la copii; 2) **Lazăr prof. Victor**: Istoria Românilor pentru școalele normale și secundare de stat și minoritari Cluj 1924; 3) **Scriban August**: Gramatica limbii românești (morfologia) pentru folosința tuturor, Iași, 1925.

La premiul Demostene Constantiade: (4000 lei divizibil): **Gheorghiu Mircea**: Stropi de întuneric și Lumină; Cântecul clipei; 2) **Negrescu Dr. I.**: Influențele slave asupra fabulei românești în literatura populară scrisă etc.; 3) **Stamatiad Al. T.**: Poezii; Cășiva scriitorii.

La premiul Dr. Aurel Cosma (100.000 lei): **C. Moisil**, cu 19 lucrări de numismatică și sigilografie.

La premiul Statului Gh. Asachi (50.000 lei): **Hamangiu C.**: Codul civil adnotat etc. etc.. 3 vol. Buc. 1925.

La premiul Grigore C. Angelescu (4000 lei): **Zaborovschi Virgil**: Politică externă a celor trei Principate, Tara Românească, Transilvania și Moldova dela asediul Vienei (1685) până la moartea lui Șerban Cantacuzino și suirea pe tron a lui Constantin Brâncoveanu (1688); Buc. 1925.

La premiul Adamachi (5000 lei, divizibil): 1) **Enescu Ioan și Colfescu Ioan**: Cerealele românești și standardizarea lor; 2) **Dobrescu Dr. I. M.**: Meteorologia agricolă; 3) **Zaverghiu-Theodoru Dr. M.**: Noțiuni de igienă specială, puericultură, medicină și farmacie domestică, Ed. II-a p. cl. VIII lice.

SCRITORII

□ D-l Ion Gane, autorul „Zărilor de altădată“, va tipări în editura bibliotecii „Semănătorul“ de la Arad un volum de traduceri în versuri, intitulat „Ritmuri străine“.

DIN STREINATATE

□ Dintr'o anchetă asupra romantismului dăm aceste păreri ale lui Paul Valery:

„Romantismul? Ce-i asta? Nimeni n'o poate spune. O epocă e totdeauna clasicismul sau romantismul alteia. Eu compar romanticii cu niște aventurieri; sosește într'o țară: o revoluționează.

„După trecerea lor, aproape singurii ordina se reorganizează. Această ordine e esența clasicismului. Totdeauna există o perioadă de destrăbălare care urmează unei perioade de construcție. Priviți epoca numită romantică și aceea care a urmat-o. Poeții parnasieni regularizează torențul poetic al lui Victor Hugo și precizează forma molatecă a lui Lartine. Romanul naturalist însănătoșește imaginația din „Natzchez“ și „Bug-Iargal“.

Redactor **PERPESSICIUS**

